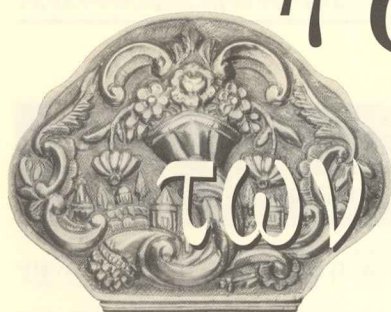
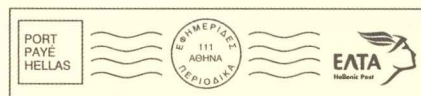

η φωνή

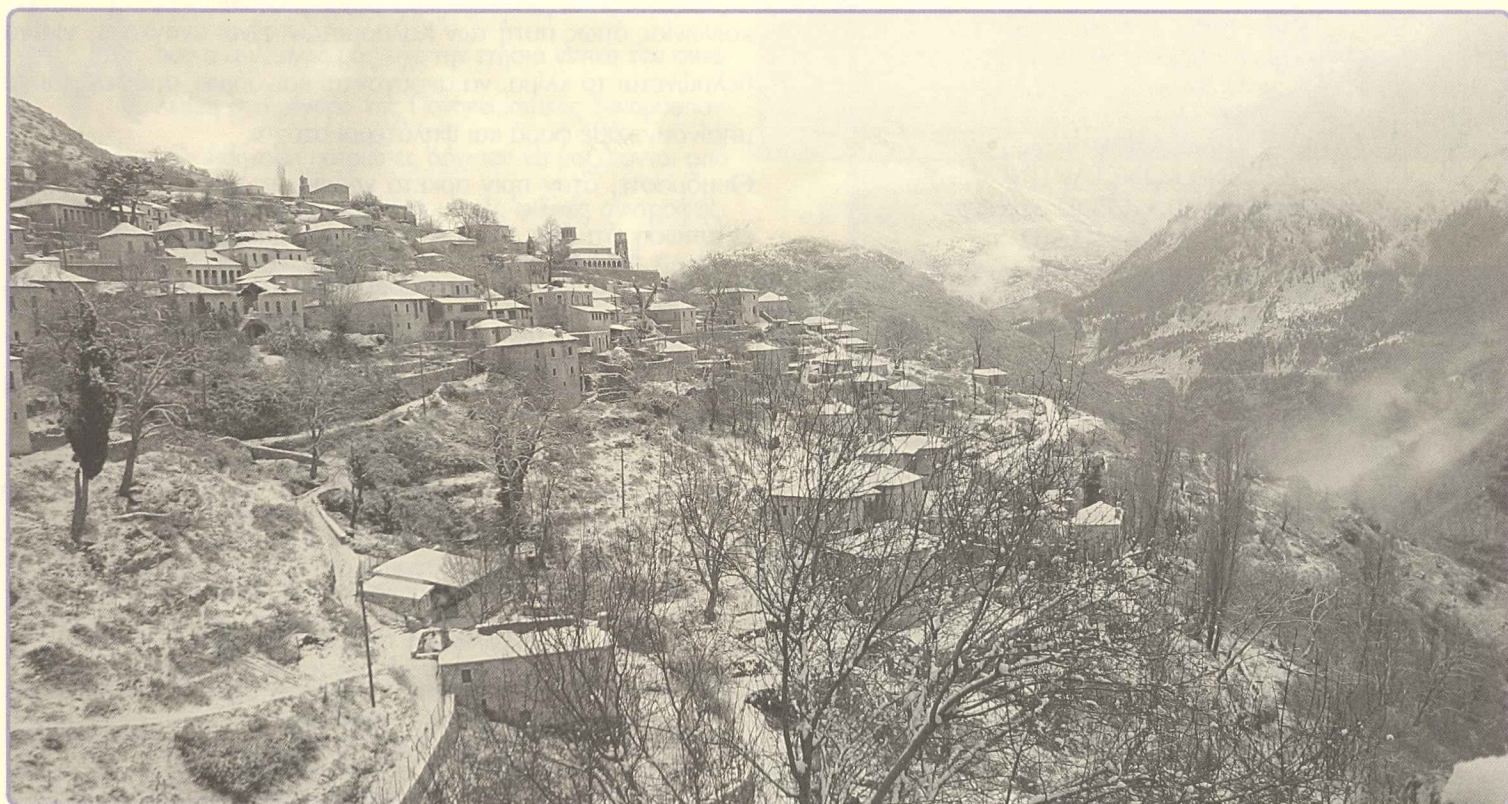
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ • ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΔΑΚΗ 20 • 111 43 ΑΘΗΝΑ • ΚΩΔΙΚΟΣ 6746

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 21 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007 • ΑΘΗΝΑ 31-12-2007

Αποδοχή της Επετείου Μνήμης και Τιμής για την Εξέγερση των Καλαρρυτών τον Ιούλιο του 1821

Με μεγάλη ικανοποίηση πληροφορηθήκαμε την αποδοχή από την Προεδρία της Κυβέρνησης του αιτήματος της Κοινότητας Καλαρρυτών για επίσημη αναγνώριση της εξέγερσης των Καλαρρυτών τον Ιούλιο-Ιούλιο του 1821 ενάντια στον τουρκικό ζυγό. Καθιερώνεται λοιπόν με τη δημοσίευση στο Φ.Ε.Κ. 237/Α/17-10-2007 του Προεδρικού Διατάγματος 210/2-10-2007 ο εορτασμός της τοπικής σημασίας επετείου κάθε πρώτη Κυριακή του Ιουλίου. Τον εορτασμό είχε εισηγηθεί η Κοινότητα των Καλαρρυτών, μετά και από παρότρυνση του *Συλλόγου των εν Αττική Καλαρρυτινών*, που με επιστολή του ζητούσε την καθιέρωση του εορτασμού. Την αρχική ιδέα, οφείλουμε να ομολογήσουμε, είχε ο συμπατριώτης μας και διακεκριμένο μέλος του Συλλόγου μας, Ευάγγελος Μπακαγιάννης, που έχοντας σαν καθημερινή του απασχόληση την εντύπωση στα ιστορικά αρχεία που αφορούν το χωριό, εντόπισε το γεγονός και τις λεπτομέρειές του, το αξιολόγησε ιστορικά, βασι-

ζόμενος στο γεγονός του επίσημου εορτασμού της Εκατονταετηρίδας από την απελευθέρωση της Ελλάδας στις 30 Ιουνίου 1930 στους Καλαρρύτες και έτσι πρότεινε την καθιέρωση της Επετείου.

Όπως μας δίδαξε και ο στρατηγός Μακρυγιάννης, «χωρίς αρετή και πόνο εις την πατρίδα και πίστη εις την θρησκεία τους, έθνη δεν υπάρχουν». Οι Καλαρρυτινοί με τις πράξεις τους απέδειξαν ότι κατείχαν και τις τρεις αυτές αξίες. Έβαλαν την απελευθέρωση της πατρίδας πάνω από το προσωπικό συμφέρον, που θα τους υπαγόρευε να παραμείνουν φρόνημα κάτω από το υπάρχον καθεστώς και εξεγέρθηκαν αυθόρμητα, χωρίς πολλά όπλα, χωρίς μεγάλη οργάνωση, χωρίς πολλή ελπίδα. Αυτός ο αυθορμητισμός δεν μειώνει την δύναμη της θέλησης και τη σπουδαιότητα της απόφασης. Αυτός ο αυθορμητισμός αποτελεί τη στόφα των ηρώων, γιατί οι ήρωες δεν στηρίχτηκαν ποτέ επάνω στη λογική και στο όφελος, αλλά επάνω στο όραμα και στην ελπίδα.

η φωνή των ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

Ιδιοκτήτης
ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ
Γιάννη Σταθά 6 • 106 72 Αθήνα

Εκδότης
ΣΠΥΡΟΣ ΦΑΣΟΥΛΑΣ
Γιάννη Σταθά 6 • 106 72 Αθήνα
Τηλ. Γραφείου 210 36 38 235

Διεύθυνση
ΙΩΑΝΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κατοικίρη 40 • 155 61 Χολαργός
Τηλ. 210 65 35 902

ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 20€

Οι Συνδρομές καταβάλλονται
• είτε με ταχυδρομική επιταγή
• είτε με εγγραφή του ονόματος
του καταθέτη
στο Λογαριασμό 121/772769-09
Ταμιευτηρίου Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος
στο όνομα ΕΛΕΝΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ
Αγίας Τριάδος 35, Γλυφάδα 166 74
Τηλ. 210 96 13 495, 210 86 76 865

Στη Λάρισα
στον ΧΡΗΣΤΟ ΚΟΤΑΡΕΛΑ
Τηλ. 2410 28 91 121

Στα Ιωάννινα και τους Καλαρρύτες
στον ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ ΖΑΓΚΛΗ
Τηλ. 26590 61 518 - 26510 48 843

Υπεύθυνη για τις διευθύνσεις
και την ταχυδρόμηση
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΑΚΟΥΛΑ
Γεωργίου Μαριδάκη 20 • 111 43 Αθήνα
Τηλ. 210 20 20 356

Παραγωγή - Εκτύπωση
Φωτόλιο & Τυρίσον Α.Ε.
Δημαράκη 20 • 118 55 Βοτανικός
Τηλ. 210 34 12 632 - 210 34 70 808
Fax: 210 34 71 167

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Στις 5 Ιανουαρίου 2008 έγινε η αναμενόμενη 3η Συνάντηση Πολιτισμού στους Καλαρρύτες, με πρωτοβουλία του Προέδρου της Κοινότητας και του Κοινοτικού Συμβουλίου. Το φιλικό και συναινετικό, καλό κλίμα της συνάντησης έδειξε δύο πράγματα: πρώτον ότι όταν καθίσουμε όλοι μαζί στο «στρογγυλό τραπέζι», παίρνουν πολλά ζητήματα το δρόμο τους και κάποτε αισίως υλοποιούνται. Δεύτερον, ότι οι συζητήσεις και οι ζυμώσεις, ανάμεσα στους εκπροσώπους μιας μικρής τοπικής κοινωνίας όπως αυτή των Καλαρρυτών, είναι αναγκαίες, για να βελτιώνεται το κλίμα, να ακούγονται καινούριες απόψεις και να μπαίνουν κάθε φορά και ψηλότεροι στόχοι.

Θυμόμαστε, όταν πριν αρκετά χρόνια, το χωριό μας έδινε την εντύπωση ότι όλα ήταν στάσιμα και απελπιστικά. Όταν όλα έμοιαζαν ερημωμένα και παραμελημένα. Σήμερα, έχουν ήδη γίνει και γίνονται ακόμα πολλά, ενώ σχεδιάζονται ακόμα περισσότερα. Υπάρχουν όμως θέματα, που δεν έχουν λυθεί, που είναι «ευαίσθητα» και που, όπως καλά γνωρίζει η Κοινοτική Αρχή, απαιτούν διαρκή εγρήγορση: πρόκειται για τα σκουπίδια που έχουν κατακλύσει πάλι τα σοκάκια και τα ρέματα, για τα αφύλακτα ζώα που τρώνε ότι φυτρώνει στους κήπους, για τις λαμαρίνες και τους τσιμεντόλιθους που δεν φεύγουν. Το πρόβλημα είναι σοβαρό, γιατί όσο αυτά τα βασικά θέματα δεν λύνονται, πολιτιστική ανάπτυξη δεν μπορεί να υπάρχει. Ο πολιτισμός αρχίζει και τελειώνει με την καθαριότητα, το σεβασμό προς την περιουσία του άλλου, προς τους κοινόχρηστους χώρους, προς την ιστορικότητα του χωριού. Δεν υποστηρίζουμε τα πρόστιμα, όμως κάτι πρέπει να γίνει, για να κατανοήσουν και οι τελευταίοι, ότι οι Καλαρρύτες οφείλουν να σταθούν στο ύψος που απαιτεί η ιστορία τους. Ζητάμε ναβάλει ο καθένας ένα χέρι για να βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Έγιναν τρεις νέοι ξενώνες, που θα γεμίζουν με επισκέπτες «υψηλού επιπέδου», όπως μας αρέσει να τους αποκαλούμε. Τι θα αντικρίσουν αυτοί οι επισκέπτες; Ναι, οι Καλαρρύτες πρέπει να παράγουν πολιτισμό, αλλά αυτό οφείλει να φαίνεται και από τη γενική εικόνα του χωριού. Δεν αρκούν μόνο οι εκάστοτε εκδηλώσεις. Ας εκπολιτιστούμε και εμείς οι ίδιοι!

η Σύνταξη

Τα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη και τις απόψεις του Συλλόγου.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΑΣ

Η κοπή της πίτας του Συλλόγου των Εν Αττική Καλαρρυτινών

Μία ηλιόλουστη ημέρα ξημέρωσε στις 27 Ιανουαρίου, που ο σύλλογός μας είχε την ετήσια γενική του συνέλευση στο μέγαρο της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδος. Οι Αθηναίοι πατριώτες άρχισαν να μαζεύονται από τις 10 το πρωί και να δημιουργούνται μικρές φιλικές συντροφίες. Όλοι αντάλλαξαν τις ευχές τους και μετά πήραν θέση για την καθιερωμένη ενημέρωση από τον πρόεδρο του συλλόγου Σπύρο Φασούλα. Ακολούθησε ο οικονομικός απολογισμός από την υπεύθυνη του ταμείου Ελένη Ζαφειρίου. Έγινε η κοπή της πίτας του συλλόγου, που όπως κάθε χρόνο έφτιαξε με εξαιρετική επιτυχία η Άννα Βογιάρου. Στο επόμενο φύλλο του περιοδικού θα υπάρχει και η συνταγή της. Το τυχερό φλουρί έπεσε στο κομμάτι της νεαρής Ιφιγένειας Μέλλιου, που κέρδισε και το δώρο που είχαμε για την περίπτωση.

Ανακατατάξεις έγιναν και στο Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου, δεδομένου ότι ο αγαπητός συμπατριώτης Αποστόλης Βογιάρου, που χρόνια τώρα ασχολείται με τον σύλλογο, ζήτησε να μην συμμετέχει στο νέο Δ.Σ. εξ αιτίας των υποχρεώσεών του στον νεόδομητο ξενώνα του στους Καλαρρύτες. Έτσι, το νέο Δ.Σ. απαρτίζεται από τους:

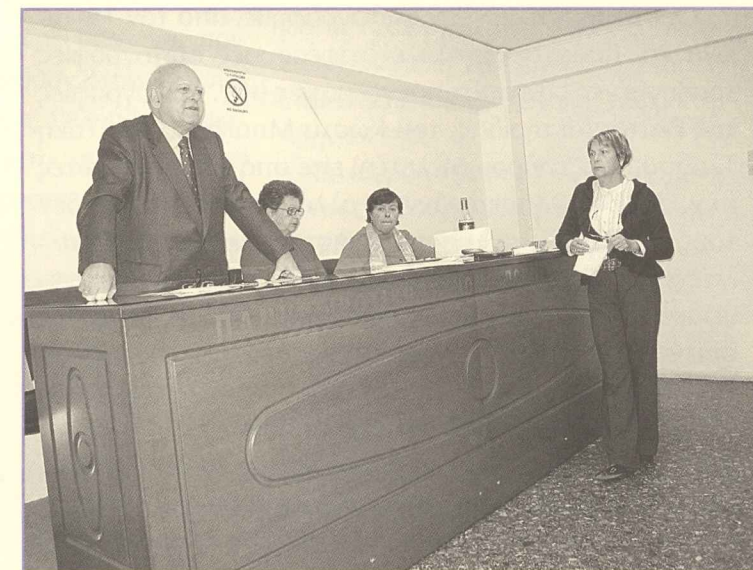
Σπύρο Φασούλα
Κική Σακουλά
Ζαφειρίου Ελένη
Ιωάννα Κωνσταντίνου
Μηριάκου Θεοδώρα
Ορέστη Φασούλα
Κωσταρίδη Βάσω

Σε προσεχή συνεδρίαση θα κατανεμηθούν οι αρμοδιότητες των μελών. Ευχόμαστε στο νέο Δ.Σ. να συνεχίσει με κέφι το έργο, που έχει ήδη ξεκινήσει εδώ και χρόνια, με στόχο τη συσπείρωση των Καλαρρυτινών της Αθήνας, την τακτική τους συνεύρεση και την αρμονική τους συνεργασία για το καλό του τόπου των πατέρων τους.

I.K.K.

Δύο από τα νέα μέλη του Δ.Σ. η κα Βάσω Κωσταρίδη και ο κ. Ορέστης Φασούλας. Ανάμεσά τους, η σύζυγός του, Αγγελική.

Ο κ. Σπύρος Φασούλας απευθυνόμενος στη Γενική Συνέλευση. Δίπλα του οι κυρίες Γ. Χωριανοπούλου, Κ. Σακουλά, Ε. Ζαφειρίου.

Οι θυγατέρες των Κ. Μέλλιου και Χ. Βογιάρου, μοναδικές εκπρόσωποι της νέας γενιάς.

Οι Καλαρρύτες με το φακό των επισκεπτών

Αφορμή για το σημείωμα έδωσε σειρά 23 φωτογραφιών με θέμα τους Καλαρρύτες του διακεκριμένου φωτογράφου Detsis, που ομολογουμένως είναι «χάρμα του ειδέσθαι».

Έχω κατά καιρούς παρατηρήσει ότι πολλοί από τους επισκέπτες των Καλαρρυτών κρατούν φωτογραφικές μηχανές και φωτογραφίζουν. Μερικοί μάλιστα από αυτούς, κρίνοντας από το στήσιμο των επαγγελματικών μηχανών και το χρόνο που διαθέτουν για την κάθε φωτογραφία, πρέπει να είναι ταλαντούχοι, παθιασμένοι φωτογράφοι.

Οι Καλαρρύτες έχουν φωτογραφηθεί από τον 19^ο αιώνα και υπάρχουν πολύ ενδιαφέρουσες φωτογραφίες τραβηγμένες είτε από επαγγελματίες (π.χ. φωτογραφίες της Εκατονταετηρίδας, του Κώστα Μπαλάφα, του Τάκη Τλούπα, του Σπύρου Μελετζή) είτε από ικανούς ιδιώτες (π.χ. Βασίλης Μπακαγιάννης, αλλά και άλλων, που δεν τους γνωρίζουμε ονομαστικά). Αυτές οι ιστορικής ή καλλιτεχνικής αξίας φωτογραφίες, μαζί με πολλές οικογενειακές φωτογραφίες, που βρίσκονται λίγο ως πολύ στα σπίτια όλων, πρέπει να συγκεντρωθούν να αντιγραφούν και να μελετηθούν.

Το θέμα «φωτογραφίες» έχει απασχολήσει και άλλες φορές την έκδοσή μας για συγκέντρωση, εκθέσεις, ταξινόμηση, αρχειοθέτηση, συγκρίσεις, ιστορική μελέτη του τόπου, έκδοση λευκώματος, κλπ. Ας μας επιτραπεί, λοιπόν και σήμερα μία πρόταση:

Να καταβληθεί προσπάθεια για συγκέντρωση φωτογραφιών από τους Καλαρρύτες, που θα αντιγραφούν ψηφιακά και θα επιστρέφουν στους κατόχους τους μετά. Τις εργασίες μπορεί να εγγυηθεί, κατά τη γνώμη μας, η ίδια η Κοινότητα, η οποία θα μπορεί και να διατηρεί το αρχείο για να το συμβουλευτεί ο κάθε ενδιαφερόμενος.

Για την ενημέρωση του κοινού ως προς την αναζητηση φωτογραφιών παλιών και νέων, θα πρέπει να τυπω-

θούν καλλιτεχνικές αφίσες που θα βρίσκονται αναρτημένες σε διάφορα σημεία του χωριού με μνεία για το ενδιαφέρον της Κοινότητας και ακόμα προτείνουμε να υπάρξει προσπάθεια να τυπωθούν καλλιτεχνικές αφίσες και ταχυδρομικές κάρτες με εικόνες επιλεγμένες από τις φωτογραφίες αυτές. Θα μπορούσαν ακόμα να διανέμονται στους επισκέπτες των Καλαρρυτών κάρτες, όπου θα βρίσκεται τυπωμένο ένα κείμενο, όπως: «Αγαπητοί επισκέπτες-φωτογράφοι, ερασιτέχνες και επαγγελματίες, η Κοινότητα των Καλαρρυτών συλλέγει εικόνες με απόψεις των Καλαρρυτών, αλλά και φωτογραφίες με πρόσωπα που σχετίζονται με το χωριό. Στείλτε μας κι εσείς τις δικές σας λήψεις και βοηθήστε μας στο έργο μας.

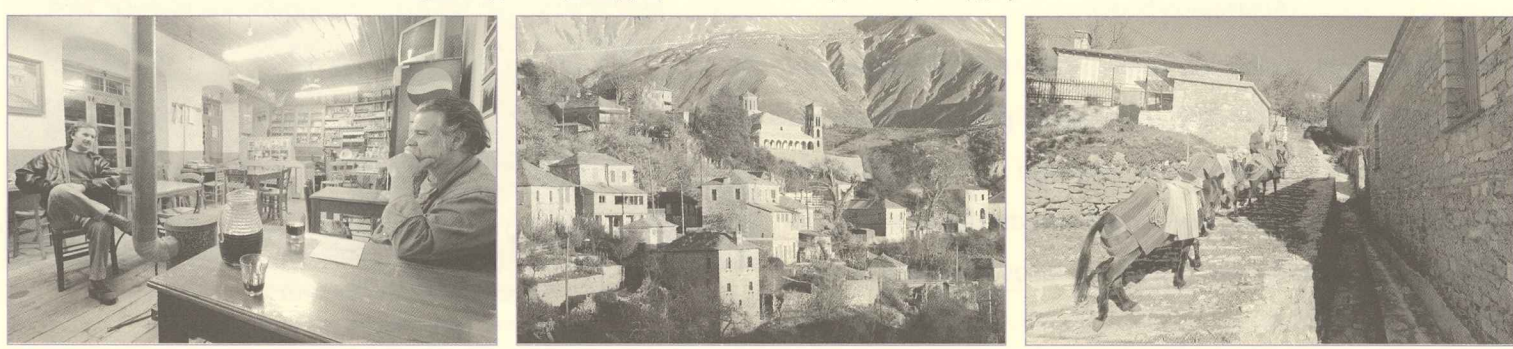
Οι καλύτερες φωτογραφίες θα κυκλοφορήσουν σε λεύκωμα ή θα γίνουν καρτ-ποστάλ και θα λάβουν μέρος σε ετήσια βράβευση (που θα γίνεται πχ κατά τις εκδηλώσεις Μνήμης του Ξεσηκωμού των Καλαρρυτών τον Ιούλιο του 1821)».

Καλό θα ήταν, η προσπάθεια αυτή να οδηγήσει και σε μία έκδοση με τίτλο πχ **Καλαρρύτες - Άλλοτε και Τώρα**, με φωτογραφίες που θα γίνουν από το ίδιο σημείο λήψης, όπως οι φωτογραφίες του παρελθόντος και που θα δημοσιευτούν παράλληλα. Παρόμοια λευκώματα έχουν ήδη τυπωθεί στην Αθήνα από τις εκδόσεις ΟΛΚΟΣ και έχουν βρει μεγάλη ανταπόκριση από το αγοραστικό κοινό. Αρχικά, τυπώθηκε λεύκωμα με επίκεντρο την Αθήνα (με επιμέλεια της «δικής μας» Φανής Κωνσταντίνου του Μουσείου Μπενάκη) και μετά την Πάτρα και τον Βόλο.

Πιστεύουμε πως αυτή η προσπάθεια θα είναι μία σπουδαία καλλιτεχνική και πολιτιστική προσφορά στους Καλαρρύτες μας, αλλά και τιμή στους φωτογράφους-επισκέπτες μας. Για όλες τις λεπτομέρειες μπορεί η Κοινότητα να οργανώσει μία συνάντηση, όπου θα συζητηθούν και πιθανές άλλες προτάσεις.

Βαγγέλης Μπακαγιάννης

Τρία δείγματα φωτογραφιών του διακεκριμένου φωτογράφου Detsis.

Μία επιστολή του 1823 προς τον Γεώργιο Δουρούτη

— εφυλλίζοντας ένα μεσημέρι τα
— έγγραφα που απαρτίζουν το
— τμήμα του αρχείου της οικογένειας Δουρούτη, που βρίσκεται στο Μουσείο Μπενάκη, έπεσε το μάτι μας σε μία από τις πολλές επιστολές του συνεταίρου του Γεωργίου Δουρούτη, Δημήτριου Παππά, απευθυνόμενου προς εκείνον. Η επιστολή γράφτηκε στην Αγκώνα της Ιταλίας με προσορισμό τη Σενηγάλια ή Σενιγάλια, όπως ονομαζόταν τότε, η σημερινή λουτρόπολη της Ιταλίας Senigallia και όπου βρισκόταν ο Γεώργιος Δουρούτης. Η πόλη αυτή, έξω από την Αγκώνα, φέρει πλούσιες μνήμες από το ελεύθερο εμπορικό της πανηγύρι το οποίο ξεκίνησε από τα τέλη του 15^{ου} αιώνα και άκμασε στα τέλη του 17^{ου} και ιδίως τον 18^ο αιώνα. Το εμπορικό πανηγύρι της Σενηγάλια παράκμασε το 19^ο αιώνα και καταργήθηκε επίσημα το 1830, μετά την ενοποίηση της Ιτα-

λίας. Ο καλαρρυτινός Γεώργιος Δουρούτης έφτασε σε ηλικία 23 περίπου ετών στην Αγκώνα το 1793, όπου εγκαταστάθηκε και ίδρυσε εμπορικό οίκο. Λίγα χρόνια αργότερα προσέλαβε συνεταίρο τον Δημήτριο Παππά, με τον οποίο αλληλογραφούσε πολύ συχνά για τα ζητήματα της εταιρείας και όχι μόνον. Αργότερα οι δύο εταίροι διατηρούν «οσπήτιον» στα Γιάννενα μοιραζόμενοι εναλλακτικά την εποπτεία του. Ο Γ. Δουρούτης είναι εμφανώς επικεφαλής της εταιρείας αυτής, που εμπορεύεται άφθονα και ποικίλα είδη: σκουτί, βαμβάκι, νήματα, λαγοτόμαρα, κεριά, βελανίδια, πρινοκόκκι που προωθούν στην Αγκώνα και φέσια, κρεμέζια, βελούδινα υφάσματα, χρυσονήματα και αποικιακά προϊόντα που φέρνουν στα Γιάννενα. Με την ευκαιρία της αποδοχής από την πολιτεία της επετείου Μνήμης και Τιμής, δημοσιεύουμε την παρα-

κάτω επιστολή, που αναφέρεται σε ιστορικά για την Ελλάδα γεγονότα του Ιουλίου 1823.

Ευχαριστούμε πολύ το Ιστορικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη για την άδεια δημοσίευσης της επιστολής. Η ανάγνωση και μεταφορά του κειμένου στα σημερινά ελληνικά έγινε με τη βοήθεια της διευθύντριας του Ιστορικού Αρχείου του Μουσείου Μπενάκη, κυρίας Βαλεντίνης Τσελίκας, την οποία ευχαριστούμε θερμά. I.K.K.

Βιβλιογραφία:
• Παπαγεωργίου Γεώργιος, *Μαρτυρίες για τις δραστηριότητες καλαρρυτινών εμπόρων (τέλη 18^{ου} αι.-1821)*, έκδ. Εταιρείας Σπουδών, Σχολής Μωραΐτη, Αθήνα 1990.
• Κατσιαρδής-Hering Όλγα, *Λησμονημένοι Ορίζοντες Ελλήνων Εμπόρων: Το Πανηγύρι στη Senigallia (18^{ος}-αρχές 19^{ου} αιώνων)*, έκδ. βιβλιοπωλείου Διον. Νότη Καραβία, Αθήνα 1989.

Abbig. Giorgio Durutti
Senigallia
Συναρχαίον κυρ Γεωργίε χρε

Σήμερον με λαχέ σου έστειλα τα γράμματα πόστας, εκονσενιάρια(δήλωσα) του μπεζαηδέ(τιτλούχος) την κασέτα βελούτα και προσμένομεν απόκρισιν αν του έπιασες το σπίτι αυτού.
Ο κορ Πανάς λείπει 12 ημέρες από Κορφούς και ομολόγησε τας ιδίαις είδησεις, χαλασμόν της τουρκικής φλότας, μερικά εγλύτωσαν, είχαν κάμει δησμπάρκο έως 10.%% τούρκοι εις την Κάρυστο και ο Κολοκοτρώνης και επήλοιπους τους αφάνησεν όλους, είχαν απαντήσει στο εδώ κόλφο (κόλπο) εν καράβη δια Τριέστι οπού έρχονταν από Σμύρνη και του είπε οπού είδε με τα όματα του 110 καράβια και τον πολέμου γραικικών κατά το μετηλήνη (Μυτιλήνη) το μέρος, ομολόγησε και την νίκη των γραικικών, εις τα νερά του Τζιρήγου κοστενιάρουν 10: πλοία γραικικά, οστόσον εις όλα τα μέρη τριονφόρουν με νίκης οι γραικοί, και βέβαια είναι θεία δύναμις, άμποτες και εις το εξής να διαπρέφουν το γένος μας. Έρθεν και η πουλακέτα του εξαδέλφου Διαμαντή Σκαρλάτου και πλέον αργά αν έχουν γράμματά μας θέλω σου τα στείλει. Λάβε και την δεύτερη πόλητζα μπουζέτη, επειδή ημπαρκάρια εις αυτόν, και την βάλα μεγάλη μαλία από τα πλέον μεγαλύτερα κομμάτια ως η επιθυμίας σας ταύτα.
P.S. Ετούτην στιγμήν ήρθεν ο ανηψίος του φρανγκούλη βία αμπρούτζο και αύριο σου στέλνομεν ταις κασέλαις φέσια δι' αυτού ήφερει και μία κασέτα, με την περικεφα-} λέα και θέλω την ενχωρίση του μπεζαηδέ θεωρώντας αν είναι το γαλόνι της μπότζενας

«Σενηγάλια κυρ Γεωργίε χέρε

Αγκώνα τη 22 Ιουλίου 1823

τρεις όραις μετά το γιόμα

Τα σμάλτα στην παραδοσιακή Αργυροχρυσοχοΐα

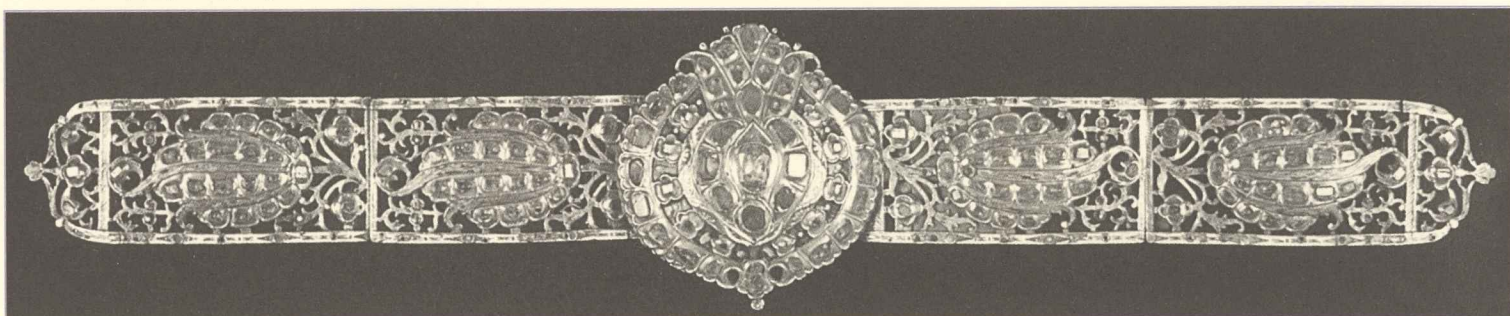
Χρώμα μέσα στο χρόνο

Στο Βυζαντινό και Χριστιανικό μουσείο της Αθήνας, διοργανώθηκε μία μικρή, αλλά ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα έκθεση με θέμα τα σμάλτα στην αργυροχρυσοχοΐα, διάρκειας από 21/12/2007 έως 17/2/2008. Όπως αναφέρει ο κατάλογος της έκθεσης, η χυμευτική τέχνη, δηλαδή η επισμάλτωση μεταλλικών επιφανειών, είναι γνωστή εδώ και αιώνες. Στην έκθεση παρουσιάζονται ενδεικτικά έργα της μυκηναϊκής εποχής, κοσμικά και εκκλησιαστικά αντικείμενα από τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο, από χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Άπω Ανατολής.

Το σμάλτο είναι μία υαλώδης στερεή μάζα με ανόργανη σύνθεση. Ως πρώτη ύλη χρησιμοποιείται γυαλί, το οποίο κονιορτοποιείται σε γουδί και χρωματίζεται με την ανάμειξή του με διάφορα μεταλλικά οξείδια (χρωστικές ουσίες). Το μείγμα αυτό σε μορφή σκόνης ή πολτού, τοποθετείται πάνω σε μεταλλική επιφάνεια και ψήνεται σε ειδικό φούρνο σε θερμοκρασία μεταξύ 600° και 900° C. Με αυτόν τον τρόπο συντελείται μία χημική ένωση, και όταν το γυαλί κρυώσει, αποτελεί πλέον ένα συμπαγές και αδιάσπαστο σώμα με το μέταλλο. Αυτή η στενή ένωση του γυαλιού με το μέταλλο, αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό του σμάλτου και το διαφοροποιεί από άλλες χρήσεις του γυαλιού ως ένθετου διακοσμητικού στοιχείου.

Στο βιβλίο του Άγγελου Δεληβορριά *Ελληνικά Παραδοσιακά Κοσμήματα* βρίσκουμε περισσότερες πληροφορίες για το σμάλτο στον ελληνικό χώρο: Η πολυχρωμία, που προσφέρει το σμάλτο, αγαπήθηκε ιδιαίτερα στο Βυζάντιο, από όπου προέρχονται αριστουργήματα μικροτεχνίας, όπως το περίφημο επίχρυσο τέμπλο *raia d'oro* που βρίσκεται στην βασιλική του Αγίου Μάρκου της Βενετίας και κατασκευάστηκε αρχικά στην Κωνσταντινούπολη το 976-978 κατά παραγγελία του δόγη. Μερικά από τα πολυτιμότερα έργα της μεταβυζαντινής μικροτεχνίας είναι κατασκευασμένα με την τεχνική των σμάλτων, όπως το χρυσό εγκόλπιο με την παράσταση της Παναγίας που δείχνουμε στη φωτογραφία, και τη χρονολογία 1580 στην πίσω πλευρά, που ανήκει στα παλιότερα μεταβυζαντινά δείγματα και σηματοδοτεί τη σταδιακή μετουσίωση της μορφής από την απόμακρη αυστηρότητα της βυζαντινής παράδοσης στην οικειότητα της νεότερης ανθρωπιάς.

Επισμαλτωμένη ηπειρώτικη ζώνη

Οι τρόποι επεξεργασίας του σμάλτου είναι τρεις. Στα «περίκλειστα» τα θέματα του διάκοσμου περιγράφονται με σύρμα στριφτό ή όχι και οι θήκες που σχηματίζονται, γεμίζουν με το χρωματικό υλικό. Με τον τρόπο αυτό τονίζονται διακοσμητικά θέματα και ορισμένες λεπτομέρειες σε καθαρά «συρματερά» κοσμήματα. Με το σμάλτο χρωματίζονται μόνο τα κύρια θέματα του διακόσμου, σαν αποσπασματικές επιφάνειες μωσαϊκών συνθέσεων. Το σύρμα που περικλείνει τα θέματα είναι εγκόλλητο στα παλιότερα αντικείμενα. Στα νεότερα, το σύρμα είναι χυτό, με το σμάλτο να καλύπτει έτσι ολόκληρο τον «κάμπο» δηλαδή την ενιαία επιφάνεια του κοσμήματος. Στην τρίτη κατηγορία, το σμάλτο χύνεται στις κοιλότητες που έχουν χτυπηθεί στην επιφάνεια του μετάλλου, προκαλώντας μία ζωγραφικότερη εντύπωση, καθώς δεν υπάρχουν περιγράμματα που να ορίζουν τα διάφορα χρώματα της σύνθεσης. Η τεχνική αυτή που οδηγεί σε ευκολότερο ξεφλούδισμα συνηθιζόταν στην Κωνσταντινούπολη, αλλά είναι σπάνια στον ελλαδικό χώρο.

Ένα είδος ακόμα σμάλτου που χρησιμοποιήθηκε πολύ στην Ελλάδα είναι το μαύρο σμάλτο, το «σαβάτι». Το έφτιαχναν σύμφωνα με τη βυζαντινή παράδοση, λιώνοντας ασήμι, χαλκό, μολύβι και κερί του θειαφιού και με τη μάζα αυτή γέμιζαν τα σχέδια, που είχαν προηγουμένως χαράξει στην επιφάνεια του μετάλλου.

Η κληρονομιά που άφησε πίσω του το Βυζάντιο, μας λέει ο Άγγ. Δεληβορριάς, αναπλάθεται μέσα στις γόνιμες διαδικασίες που συντελούνται στον ελληνικό χώρο μετά το 15° αιώνα. Οι αργυροχρυσοχοΐοι τεχνίτες αφομοιώνουν δημιουργικά τόσο τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Δύσης όσο και της Ισλαμικής Ανατολής. Διαμορφώνεται έτσι μια ιδιαίτερη αισθητική, που δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από τις αντίστοιχες δημιουργίες άλλων τόπων και άλλων εποχών. Οι Έλληνες τεχνίτες δημιουργούν τις δικές τους προσωπικές συνθέσεις έχοντας αφομοιώσει τα διδάγματα όλου του ιστορικού περιγύρου και εντυπωσιάζουν με την έμπνευση, τη φρεσκάδα και τη φαντασία των έργων τους. Οι Έλληνες χρυσοκοί δούλευαν κυρίως το ασήμι, είτε καθαρό, είτε νοθευμένο με χαλκό ή ορείχαλκο σε φθηνότερο κράμα, και για να λάμψει το λευκαίαν με αρσενικό. Ανάλογα με τα οικονομικά του πελάτη χρησιμοποιούσαν ακόμα το σκέτο χαλκό ή το μπρούντζο.

Συνέχεια στη σελ. 13

Οι Καλαρρυτινοί στην ΚΕΡΚΥΡΑ

Γράφει ο Βαγγέλης Μπακαγιάννης

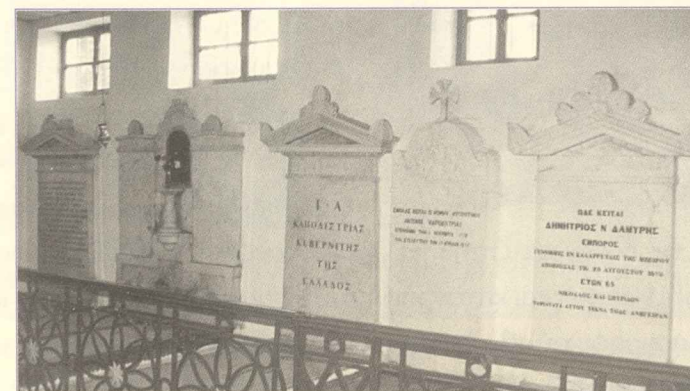
Αφορμή για τούτο το σημείωμα μου έδωσε το καλογραμμένο βιβλίο του φίλου, παρά τη διαφορά της ηλικίας, Κωνσταντίνου Π. Θύμη, θεολόγου-ιστορικού, γραμματέα της Ι. Μητρόπολης Κέρκυρας, Παξών και Διαπόντινων νήσων, με τίτλο *Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΠΛΑΤΥΤΕΡΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ*, έκδοση της ομώνυμου Ι.Μ., 2002.

Το διάβασμά του μου έφερε στη μνήμη τους Καλαρρυτινούς στην Κέρκυρα, αλλά και στα άλλα νησιά των Επτανήσων. Έχω διαβάσει και ακούσει πολλά για αυτούς. Πρέπει όμως να ομολογήσω, πως πρώτη φορά διάβασα για τον τάφο του Καλαρρυτινού Δημητρίου Ν. Δαμύρη, που βρίσκεται δίπλα στον τάφο του Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια. Ας μεταφέρω, όμως τι γράφεται στη σελίδα 88 του βιβλίου:

«Τελευταίος στην ίδια σειρά είναι ο τάφος του Δημητρίου Δαμύρη, η όρθια επιτύμβια στήλη εντοιχισμένη στον τοίχο, αναφέρει: *ΩΔΕ ΚΕΙΤΑΙ/ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΔΑΜΥΡΗΣ/ ΕΜΠΟΡΟΣ/ ΓΕΝΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΑΙΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ/ ΑΠΟΒΙΩΣΑΣ ΤΗ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1870/ ΕΤΩΝ 65 ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΣΠΥΡΙΔΩΝ/ ΤΑ ΦΙΛΑΤΑ ΑΥΤΟΥ ΤΕΚΝΑ ΤΩΔΕ ΑΝΗΓΕΙΡΑΝ.*»

Ποιος όμως ήταν ο Καλαρρυτινός, που οι Κερκυραίοι του επιφύλαξαν τόσο μεγάλη τιμή; Με σύντομο ψάξιμο βρήκα, πως στο πολύτιμο βιβλίο του Δημητρίου Φ. Καρατζή *ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ-ΣΥΡΡΑΚΟΥ*, από τις εκδόσεις Ετ. Ηπειρωτικών Μελετών, 1988, αναφέρονται οι Αθανάσιος και Ιωάννης Δαμύρης (εδώ γράφεται με γιώτα) από ευκατάστατη οικογένεια, που πρωτοστάτησαν στην εξέγερση του 1821. Επίσης σε εγκυκλοπαίδεια αναφέρεται ο Αλέξανδρος Δαμύρης, μεγάλος καλαρρυτινός ζωγράφος. Όλα αυτά όμως, είναι θέματα για έρευνα, που καλούνται να κάνουν οι ειδικοί ιστορικοί ερευνητές, συμπατριώτες.

Δεύτερο θέμα καλαρρυτινών ενδιαφέροντος, που αναφέρεται στο βιβλίο, είναι το αναμενόμενο, δηλαδή οι αργυροχρυσοχοΐοι Καλαρρυτινοί που κατασκεύασαν ιερά σκεύη της ιερής μονής Υπεραγίας Θεοτόκου Πλατυτέρας Κέρκυρας. Γράφει λοιπόν στη σελίδα 73 ο συγγραφέας στο κεφάλαιο *ΙΕΡΑ ΣΚΕΥΗ-ΚΕΙΜΗΛΙΑ*: «Επίσης η μονή έχει να δείξει αξιόλογα δείγματα αργυροχρυσοχοΐας, βενετικής, καλαρρυτικής και κερκυραϊκής τεχνοτροπίας. Πρόκειται για αργυρά Άγια Ποτήρια, αρτοφόρια, θυμιατά, πολυκάνδυλα, κανδήλια, δίσκους, κηροπήγια κ.ά. Ιδιαίτερα αναφέρουμε, μεταξύ άλλων, ένα ευαγγέλιο, έκδοση Βενετίας 1881, επίχρυσο με 22 παραστάσεις από τη ζωή του Χριστού, με σταχώσεις εξαιρετικής τέχνης, έργο καλαρρυτινού εργαστηρίου. Στο κάτω μέρος της ράχης εντός δύο ελλειψοειδών περιγραμμάτων,

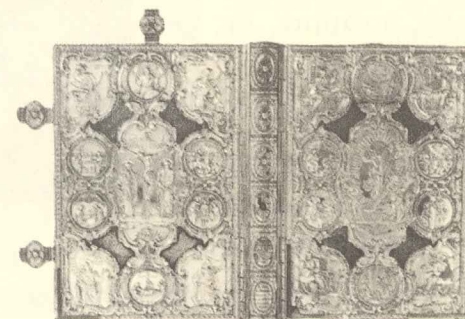

διαβάζουμε τις εξής επιγραφές: *Εκατασκ/ευάσθη και κατασκευά-ζω/νται εν καλαρ/ρύταις χωρίον/ των Ιωαννίνων/ δια χειρός Αθα/νασίου Νικολ/άου τζη-μού/ρη και: fabrica/ di Attanasio/ Zimuri di/ Calarrite nella/ Provintia/ d' Ipiro. Ένα πολυκάνδυλο αργυρό, έργο των αργυροχόων Καλαρρυτινών αδελφών Παπαγεωργίου. (...)*

«Επίσης, στη μονή φυλάσσονται λειψανοθήκες με οστά διαφόρων αγίων. Ιδιαίτερα αναφέρουμε την ασημένια λειψανοθήκη, η οποία περιέχει τεμάχιο από την ωμοπλάτη του Αγίου Χαράλάμους. Το απόκτημα αυτό προσέφερε ο αδελφός της μονής και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Κερκύρας Χρύσανθος. Το αγόρασε το 1812 αντί 700 γροσίων από τον Πρωτοσύ-

γκελλο της ιερής μονής του όρους Σινά Ευστάθιο, όταν αυτός βρισκόταν στην Κέρκυρα για συλλογή χρημάτων υπέρ της μονής του. Η λειψανοθήκη σε μορφή λάρνακος είναι περίτεχνη με πλούσιες εγχάρακτες παραστάσεις στις τέσσερις πλευρές της. Στο άκρο του ανοίγματος φέρει μονόστιχη επιγραφή: *ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΛΕΙΨΑΝΑ ΕΝΔΟΝ ΦΕΡΕΙΝ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΙΝ ΕΣΧΟΝ ΕΞΩΝ ΔΕ ΕΓΩΓΕ ΣΥΝΙΣΤΗΜΕ ΗΔΗ ΥΜΙΝ ΛΕΞΩ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΜΑΣΕΛΛΟΥ ΔΑΠΑΝΗ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΕ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΙΩΤΩΝ 1823 ΜΑΡΤΙΟΥ 17.*»

Μετά από αυτά, ρίχνω την ιδέα, που μου ήρθε διαβάζοντας το εν λόγω βιβλίο: Ημερίδα, με θέμα «οι Καλαρρυτινοί στην Κέρκυρα» ή «οι Καλαρρυτινοί στα Επτάνησα». Βέβαια, το θέμα μπορεί να αποδειχτεί τεράστιο και για αυτό το σωστότερο θα ήταν να διοργανωθεί με τη συνδρομή του πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιονίου πανεπιστημίου ανάλογο **επιστημονικό συνέδριο**. Η Κοινότητα των Καλαρρυτινών, η Νομαρχία Ιωαννίνων, η Περιφέρεια Ηπείρου, και οι καλαρρυτινοί πολιτιστικοί σύλλογοι ας το λάβουν υπόψη τους και ας συντονίσουν τη διοργάνωσή του. Το συνέδριο μπορεί να λάβει χώρα στο χωριό μας με την ευκαιρία του εορτασμού της επετείου Μνήμης και Τιμής για την εξέγερση του 1821, τον τρέχοντα ή για να έχει καλύτερη διοργάνωση, τον επόμενο χρόνο. Βοήθησε κι εσύ φίλε, Κώστα Θύμη!

Ευαγγέλιο με αργυρή επίχρυση στάχωση, έργο του Αθαν. Τσημούρη

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ, 5 Ιανουαρίου 2008:

Το Σάββατο 5 Ιανουαρίου 2008 έγινε στο Κοινοτικό Κατάστημα των Καλαρρυτών η 3η Συνάντηση Πολιτισμού, με συμμετοχή όλων των φορέων αλλά και ιδιωτών. Η συνάντηση έγινε στην αίθουσα συνεδριάσεων, που για πρώτη φορά απολάμβανε την θαλπωρή της κεντρικής θέρμανσης, που πρόσφατα τοποθετήθηκε. Τα θέματα ημερησίας διάταξης ήταν προκαθορισμένα και δεν συζητήθηκαν άλλα θέματα για να μην ξεφύγουμε από τα χρονικά πλαίσια που τέθηκαν. Μόνο θέμα που προστέθηκε την τελευταία στιγμή από τον πρόεδρο ήταν εκείνο που αφορούσε το αρχείο με τα περιουσιακά στοιχεία του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου.

Το πιο πάνω θέμα συζητήθηκε κατά προτεραιότητα, παρουσία του ιερέα μας κ. Βασιλείου Τάση. Πρόκειται για τη σύναψη καταλόγου των φορητών αντικειμένων και κειμηλίων που έχει στην κατοχή του ο ιερός ναός, τον οποίο ανέλαβε ο παλιότερος επίτροπος του ναού Δημήτρης Μπισοδάκης σε συνεργασία με τον ιερέα μας. Μετρήθηκαν και περιγράφηκαν περί τα εξακόσια αντικείμενα. Τονίστηκε από τους παρευρισκόμενους η ανάγκη φωτογράφησης και δημιουργίας ατομικών δελτίων των αντικειμένων αυτών, τα οποία ανέλαβε να οργανώσει η Ιωάννα Κωνσταντίνου σε πρώτη φάση, σε συνεργασία με τους κ.κ. επιτρόπους. Ενδέχεται να βοηθήσει η 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων των Ιωαννίνων. Συζητήθηκε ακόμα η ενδεχόμενη συντήρηση των τοιχογραφιών του ναού, η οποία έπρεπε να είχε ήδη γίνει, δεδομένου του πλούτου της εικονογράφησης και της υψηλής ποιότητας της ζωγραφικής.

Δεύτερο θέμα ήταν η ανακοίνωση του περιεχομένου Π.Δ. με αριθμό 210/2-10-2007 για την καθιέρωση τοπικής (εθνικής) εορτής την πρώτη Κυριακή του Ιουλίου. Πρόκειται για την επιτυχή εξέλιξη της αίτησης της Κοινότητας των Καλαρρυτών για καθιέρωση και αναγνώριση της επετείου της εξέγερσης των

Καλαρρυτών τον Ιούλιο του 1821, που είχε εορταστεί και προ διετίας. Με την ευκαιρία αυτή, υπάρχει από την Κοινότητα, πρόθεση κατασκευής ειδικού για την περίπτωση μνημείου από επώνυμο γλύπτη (πέτρινη στήλη με εγχάρακτο κείμενο) σε περίοπτη θέση των Καλαρρυτών. Έγιναν εισηγήσεις για δύο κυρίως τοποθεσίες, αυτή της κεντρικής πλατείας (επί του μικρού τριγωνικού υπερυψωμένου χώρου στα Ν.Α.), όπου όμως δεν υπάρχει πίσω θέα και το μνημείο αισθητικά θα «χαθεί» και θα «αδικηθεί», και αυτή του προαύλιου χώρου του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου στο Ν.Α. σημείο, όπου το μνημείο θα έχει σαν θέα τις βουνοκορυφές, αλλά εκεί, ίσως δεν είναι επαρκώς κεντρική θέση. Υπήρξε και μία δεύτερη άποψη, να υπάρχει ένα και μόνον ηρώων για όλες τις εθνικές επετείους. Έγιναν και προτάσεις για την οργάνωση των εκδηλώσεων που θα πλαισιώσουν τις εκδηλώσεις Μνήμης και Τιμής για την εξέγερση των Καλαρρυτών. Κάποιες προτάσεις αφορούσαν έκθεση ειδών τυροκομίας με επίδειξη παλιών μεθόδων τυροκομίας, εργαλείων, κλπ. Εορτή της καλαρρυτινής κτηνοτροφίας μπορεί να συμπέσει με τον εορτασμό της επετείου της εξέγερσης.

Τρίτο θέμα ήταν η αξιοποίηση του αρχείου της κοινότητας Καλαρρυτών, ύστερα από καταγραφή και ταξινόμησή του. Το 70% του αρχείου αφορά έγγραφα μεταξύ 1930 και 1950. Μητρώα αρρένων υπάρχουν από το 1882. Υπάρχουν προϋπολογισμοί και απολογισμοί της κοινότητας, αλληλογραφία με την εκκλησία, σκόρπια έγγραφα του 1700-1800 και έγγραφα γραμμένα στην αραβική γλώσσα. Θα ζητήσουμε την βοήθεια γνωστών αρχειονόμων, για την καλύτερη διαφύλαξη και αξιοποίηση των αρχείων μας.

Στη συνέχεια ζητήθηκε να οργανωθεί η συγκέντρωση, αξιολόγηση και καταγραφή του ιστορικού, πολιτιστικού και λαογραφικού πλούτου των Καλαρρυτών και ο τρόπος της αξιοποίησής του.

Στιγμιότυπα από την 3η συνάντηση πολιτισμού

3η Συνάντηση Πολιτισμού

Ακολούθησαν προτάσεις για τη δημιουργία λαογραφικού μουσείου, τον πιθανό χώρο στέγάσής του, την συγκέντρωση του υλικού, κλπ. Έγινε συζήτηση για ίδρυση θεματικού μουσείου με επίκεντρο την τοπική κτηνοτροφία, την νομαδική ζωή των Καλαρρυτινών, την τυροκομία, την υφαντουργία και εν τέλει το εμπόριο όλων αυτών των τοπικών προϊόντων και που οδήγησε αυτό την εξέλιξη των Καλαρρυτών. Ήδη, όπως μας γνωστοποιήθηκε από τον καθηγητή κ. Απ. Κατοίκη, το κτήριο του σχολείου πρόκειται να μετατραπεί σε Μουσείο Αργυροχρυσοχοΐας, σαν παράρτημα εκείνου των Ιωαννίνων και ίσως, εάν όλα αποθούν καλώς, σε Σχολή Εξειδίκευσης αργυροχρυσοχόων με έξοδα και επάνδρωση της οικογένειας Bulgari. Περιμένουμε τις εξελίξεις. Το παλιό κοινοτικό κατάστημα, που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία θα μετατραπεί σε παραδοσιακό καλαρρυτιώτικο χώρο υποδοχής επισήμων. Η παλιά αίθουσα θα πλαισιωθεί με ξύλινα μπάσια και υφαντά μαξιλάρια, χαμηλά τραπεζάκια και άλλα παραδοσιακά διακοσμητικά και υφαντά. Τέλος συζητήθηκε η διοργάνωση των υπολοίπων πολιτιστικών εκδηλώσεων του ερχόμενου καλοκαιριού του 2008. Κυρίως συζητήθηκαν οι εκδηλώσεις του πανηγυριού της

Αγίας Παρασκευής. Τονίστηκε ότι είναι αδύνατον να εορτάζονται κάθε χρόνο με πλήθος εκδηλώσεων τόσο η Αγία Παρασκευή όσο και η επέτειος Μνήμης και Τιμής της Εξέγερσης του 1821, επειδή χρονικά είναι υπερβολικά κοντινοί εορτασμοί και η προετοιμασία πολλών εκδηλώσεων ταυτόχρονα είναι ιδιαίτερα απαιτητική. Ίσως οι εορτασμοί με παράλληλες εκδηλώσεις για κάθε επέτειο, να γίνονται εκ περιτροπής κάθε χρόνο.

Η 3η Συνάντηση Πολιτισμού διήρκεσε τέσσερις περίπου ώρες και γενικά διεξάχθηκε σε φιλικό κλίμα συνεργασίας που μας τιμάει όλους. Ελπίζουμε η εξέλιξη γύρω από τα πολιτιστικά ζητήματα να προχωρήσει ομαλά και να διεκπεραιωθούν όλα τα θέματα σύντομα. Η πρωτοβουλία της Κοινότητας να οργανώνει παρόμοιες συναντήσεις έχει αποδειχθεί σωτήρια για την σωστή ανάπτυξη του ιστορικού μας οικισμού, εφόσον μπορεί ο καθένας, που έχει γνώσεις, ιδέες και εμπειριστατωμένες απόψεις να πάρει τον λόγο και να καταθέσει τις απόψεις του. Η ζύμωση που γίνεται, οδηγεί σε συνετότερες και σωστότερες λύσεις, οπωσδήποτε μάλιστα, σε δημοκρατικότερες λύσεις.

I.K.K.

Από αριστερά οι καθήμενοι της πρώτης σειράς: Γεώργιος Τσόλας, Χρήστος Ζέρβας, Σωτήρης Μπριάκος, Αθανάσιος Σπήλιος, Πέτρος Μποτσώλης, Βασίλης Φασούλας, Σωτήρης Στούμης, Θεόδωρος Μπαργιάννης, Γιαννάκης Φασούλας, Σωτήρης Μπελεβέτης, Πέτρος Τούντας, Γεωργούλας Μόκας, Κωστούλας Μίντζας, Απόστολος Ζώγκος.

Με την ευκαιρία της συζήτησης για τον εορτασμό της επετείου Μνήμης και Τιμής για τον Ξεσηκωμό των Καλαρρυτών το 1821, ξαναδημοσιεύουμε την αναμνηστική φωτογραφία του 1930 για να αναφέρουμε τα ονόματα των φουστανελοφόρων νέων που κάθονται οκλαδόν στην πλατεία των Καλαρρυτών στην πρώτη σειρά. Την προηγούμενη φορά που δημοσιεύσαμε τη φωτογραφία αυτή, στο φύλλο αρ. 15, η αναγνώριση των προσώπων υπήρξε αδύνατη. Καθ' υπόδειξη ωστόσο, του αγαπητού και σεβαστού μας γέροντα Γεωργούλα Μόκα, ταυτίστηκαν όλοι οι νεαροί τότε πατριώτες.

Τώρα τι προσφέρουν οι Καλαρρύτες;

Ένα καλογραμμένο βιβλίο, αυτό που έχει γραφεί με τέχνη του λόγου, είναι σημαντική δημιουργία, είναι έργο που διέπεται από αισθητικούς κανόνες και ανοίγει ορίζοντες στη γνώση και την ανθρωπιά. Ευχαριστεί, συγκινεί τους νοήμονες, αυτούς, που μπορούν να σκέφτονται. Διαβάζεις, στο ποιοτικό κείμενο αναγνωρίζεις πολλούς και πολλά. Τραβιέσαι λίγο πίσω από τα δρώμενα, σε μικρή απόσταση και βλέπεις τον εαυτό σου, την προσωπικότητά σου. Οι συνάνθρωποι ζουν, δουλεύουν, προκόβουν στο χώρο τους και το περιβάλλον τους, καθένas με τις σωματικές και πνευματικές του δυνατότητες. Το μάτι, η όραση για να έρθει σε επαφή με την εμφανή, τη φανερή και την αφανή όψη της ζωής, πρέπει να βρίσκεται σε κάποια απόσταση τοπική, χρονική, ποιοτική διαφορά, αλλιώς δεν βλέπει, δεν αντιλαμβάνεται για να έχει άποψη, εκτίμηση. Μέγιστη δυσκολία προσέγγισης παρατηρείται στα θραύσματα, τα κομμένα κομμάτια του ψυχισμού του ανθρώπου, δηλαδή του ψυχικού του κόσμου.

Το κεφαλοχώρι της Πίνδου Καλαρρύτες Ιωαννίνων συγκροτεί, συνθέτει ένα ζωντανό βιβλίο: μύθου, ιστορίας και πολιτισμού. Αποκαλύπτει, ξεσκεπάζει ένα δυναμικό κομμάτι της ψυχής του Έλληνα, την προκοπή σε ποιότητα παγκόσμιας ακτινοβολίας. Τεκμήριο, αποδεικτικό στοιχείο της άποψης, οι Βουλγαί της Ρώμης, που έχουν γενάρχη τον αρχιμάστορα της αργυροχρυσοχοΐας, τον αείμνηστο Καλαρρυτιώτη Σωτήριο Βούλγαρη. Οι απόγονοι της δυναστείας του οίκου κοσμημάτων σε όλο τον κόσμο Βουλγαί είναι σήμερα η Τρίτη γενιά. Από τους επιφανείς συνεχιστές του γενεαλογικού δέντρου περιμένει η γενέθλια γη το πολιτιστικό θαύμα της αναγέννησης, της ανάκτησης της ζωντάνιας και της δημιουργικής συνέχισης μετά από περίοδο στασιμότητας. Οι Καλαρρύτες περιμένουν τους σημερινούς Βουλγαί να βάλουν το χέρι στην καρδιά και να χαρούμε όλοι ένα καινούριο γλυκοχάραμα στην Πίνδο, όπου η νύχτα χαιρετάει τη μέρα και της κρατάει σταθερά και αδελφικά το χέρι.

Σε στιγμές άνθησης του νου μας διψάμε την τεκμηριωμένη απάντηση, λόγο σε δεμένο καρπό. Αυθόρμητα έρχεται στη νόηση, τη δύναμη του ανθρώπου να σκέφτεται, η φράση, το ερώτημα: «Τώρα, οι Καλαρρύτες τι προσφέρουν στον άνθρωπο;». Η ρήση ουσιαστική, αναφέρεται στην ουσία των πραγμάτων, σαν κομμάτι γκριζογάλανου βράχου, που μαρτυρεί την πετρωμένη φλέβα του ήλιου. Σκέπτεται κανείς, αν το βασικό ερώτημα απευθυνόταν κατά το πλείστον σε ένα κοινό επιπόλαιων, επιφανειακών ανθρώπων, θα ακολουθούσε άσχετους δρόμους. Ένα χρέος έχει: να μας δείξει την κατεύθυνση του δρόμου ή να μας αφήσει σε θέση να προχωρήσουμε μόνοι μας.

Ο μύθος των Καλαρρυτών, η μυθική παράδοση για θεούς ή ήρωες μας οδηγεί στο Άβατον, το ιερό του ήλιου και του φωτός, Απόλλωνα, που περιμένει χιλιετίες την αρχαιολογική σκαπάνη των υπευθύνων της πολιτείας να έρθει στο φως. Ο αέρας της ποταμιάς του Καλαρρυτικού ποταμού μας λικνίζει στη δροσιά του. Σηκώνει τα μύρα από τους θάμνους και τα αγριολούλουδα του λιβαδιού, ότι έχει φτερά για να πετάξει στην αλήθεια.

Η άπληρη, η ασχημάτιστη ιστορική εικόνα, η γραπτή, ιδίως, αφήγηση σπουδαίων γεγονότων του αρχοντοχωριού μας, των Καλαρρυτών, για την περίοδο που έχουμε γραπτές μαρτυρίες είναι «terra incognita» δηλαδή άγνωστη γη, ανεξερευνήτο ζήτημα εκτός από ελάχιστες περιόδους της τουρκοκρατίας, την επανά-

σταση του 1821, όπου πρωτοστάτησαν οι Καλαρρύτες και καταστράφηκαν στις 29 Ιουνίου 1821 από το Χουρσίτ πασά.

Τα βουνά μας, μέρος της οροσειράς της Πίνδου, τη μεγαλύτερη σε έκταση και σημαντικότερη οροσειρά της Ελληνικής Χερσονήσου, έχουν εξαιρετικά πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Το κλίμα των Καλαρρυτών είναι μοναδικό για να αναπτυχθεί η τέχνη, η δημιουργία καλλιτεχνημάτων, έργων με αισθητική αξία. Η καθαρότητα της ατμόσφαιρας βοήθησε το μάτι να δει, να χαρεί, να μελετήσει τη μοναδική, την απaráμιλλη, την ασύγκριτη ομορφιά της φύσης. Τα στοιχεία της φύσης βρίσκονται πολύ κοντά μας και όμως μας είναι άγνωστα. Καλά διαβάσατε, άγνωστα! Φύση είναι το σύνολο των φυτικών και ζωικών οργανισμών, των γεωλογικών σχηματισμών (βουνά, υπέδαφος, κλπ.), των υλικών στοιχείων (αέρας, φωτιά, νερό, κλπ) και οι λειτουργίες τους.

Η καθαρότητα της ατμόσφαιρας επέτρεψε τη σπουδή, τη συστηματική μελέτη σε εμπειρικά πλαίσια της ομορφιάς στη φύση. Ένα παράδειγμα: το ταπεινό αγριολούλουδο της Πίνδου με τα φανταστικά χρώματα και τις μοναδικές αποχρώσεις και τους απίθανους σχηματισμούς σε φυσική βλάστηση, λιβάδια, δάση, κλπ. εστιάζει το Σχολείο του Καλαρρυτιώτη αργυροχρυσοχόου. Αυτή την αρχοντιά της ομορφιάς την καμίνευσε μέσα του, την κατεργάστηκε και στο ασήμι και το χρυσό, της έδωσε σάρκα και οστά, την υλοποίησε σε κοσμήματα, λειτουργικά σκεύη της Εκκλησίας μας και σε άρματα των αγωνιστών της πατρίδας για ελευθερία, τιμή και αξιοπρέπεια.

Τα καλαρρυτιώτικα εργαστήρια αργυροχοΐας σήμερα είναι σε λειτουργία σε πολλές πόλεις της πατρίδας μας με κέντρο τα Γιάννινα και σε πολλές πόλεις του εξωτερικού με κέντρο τη Ρώμη. Φιλοτεχνούν, επεξεργάζονται, κατασκευάζουν με πολλή τέχνη εκκλησιαστικά σκεύη, κοσμικά αντικείμενα, γυναικεία κοσμήματα, επενδύσεις όπλων. Οι καλλιτέχνες καλαρρυτιώτες αργυροχρυσοχόοι χρησιμοποιούσαν όλες τις τεχνικές: χυτά, σφυρήλατα, συρματερά, σμάλτο, κλπ. Η υψηλή τέχνη των ευγενών μετάλλων οροθετείται λεκτικά, γιατί η έμπνευση του αργυροχρυσοχόου, δηλαδή η ξαφνική γένεση μίας ιδέας στη συνείδηση, χωρίς την παρεμβολή της θέλησης, είναι πνοή, αύρα ψυχισμού. Τι είναι ο άνθρωπος τις στιγμές της πρωτότυπης διανοητικής δημιουργίας; Ελεύθερος! Είναι ακόμη οι στιγμές της υλοποίησης της έμπνευσης βίωμα ομορφιάς, ανάστασης του ανθρώπου.

Στη σύγχρονη σύγχυση και την αοριστία και τα αυτονόητα έγιναν ανόητα, αστόχαστα. Η προβατοτροφία, η εκτροφή προβάτων των Καλαρρυτών ανάμεσα στην αδήριτη φθορά της πραγματικότητας παρουσίασε μέγιστη ανάπτυξη. Τα μοναδικά βοσκοτόπια μας με εξαιρετικό κλίμα της Πίνδου, τα νερά και το χόρτο χάρηκαν σε περιόδους ακμής 36.000, καλά διαβάσατε, τριάντα έξι χιλιάδες πρόβατα. Η ράτσα, η ποικιλία των ζώων ήταν διασταύρωση Καλαρρυτιώτικα και της Μικράς Ασίας, όπου οι ευφύεις τσελιγκάδες του χωριού μας πήγαν και αγόρασαν πρόβατα. Σήμερα βόσκουν ακόμη στις στάνες μας πολλές χιλιάδες πρόβατα. Τα άριστα προϊόντα τους σε γάλα, μαλλί, κρέας τα εκμεταλλεύονται σε συνθήκες παραδοσιακές. Λείπει η σύγχρονη υποδομή εκμετάλλευσης: ψυγεία, μηχανικός εξοπλισμός, κλπ. Πολλά πρέπει να γίνουν, όχι στα λόγια, αλλά στην πράξη. Η ηθική του ονείρου είναι η προκοπή.

Συνέχεια στη σελ. 13

Τα φαρμακευτικά φυτά της περιοχής των Καλαρρυτών

η τ σ ο υ κ ν ί δ α

Το ταπεινό και «ενοχλητικό» αυτό αγριόχορτο, που συναντάμε σε όλη την επικράτεια της χώρας, έχει κάνει αισθητή την παρουσία του σίγουρα, όταν παίζοντας το ακουμπήσαμε και μας τιμώρησε με τη χαρακτηριστική φαγούρα, πόνο και εξάνθημα. Η επιστημονική του ονομασία είναι *κνίνη η δίοικος* ή *συρτίκη*, και ανήκει στην οικογένεια των *urticaceae*. Αναπτύσσεται αυτοφυώς σε όλους τους αγρούς, αρκεί να υπάρχει σχετική υγρασία. Στην ελληνική επικράτεια απαντώνται τέσσερα είδη τσουκνίδας, ενώ παγκοσμίως περί τα τριάντα. Είναι μονοετές ή πολυετές φυτό, με όρθια δυνατότα βλαστάκια, που μπορούν να φθάσουν το ένα μέτρο ύψος. Τα πράσινα φύλλα της τσουκνίδας είναι οδοντωτά και αιχμηρά. Από τη βάση τους φύονται σε τσαμπάκια τα μικρά δίοικα άνθη, που ανθίζουν το καλοκαίρι. Η συλλογή των φύλλων και των ανθών για φαρμακευτική χρήση γίνεται το καλοκαίρι. Στις ηπειρώτικες πίτες ωστόσο, χρησιμοποιούμε τους νεαρούς βλαστούς, που είναι ακόμα τρυφεροί και εμφανίζονται από την άνοιξη και μετά, ενώ σε μέρη με πολύ ήπιο χειμώνα η τσουκνίδα φυτρώνει από το φθινόπωρο.

Εκτός από την χαρακτηριστική πίτα όπου μπαίνουν μόνες ή ανακατεμένες με άλλα χόρτα, οι τσουκνίδες φτιάχνουν εξαιρετική σούπα, φρικασέ, σαλάτα βραστή ή γιαχνί. Οι δραστικές ουσίες της τσουκνίδας είναι το μυρμηκικό οξύ, αυτό δηλαδή που μας «καίει» όταν την ακουμπήσουμε, μία ισταμινική ουσία, ασθέςιο, χαλκό, πυρίτιο, κάλιο, σίδηρο, τανίνη, γλυκοκινίνες, χλωροφύλλη. Περιέχει πάνω από 5% πρωτεΐνες καθώς και ίχνη βιταμινών Α, Β και C.

Φαρμακευτικές ιδιότητες

Η τσουκνίδα έχει την ιδιότητα να απορροφά από το έδαφος μεταλλικά στοιχεία χρήσιμα για τον άνθρωπο, όπως ο σίδηρος και για αυτό καταπολεμά την αναιμία και τονώνει τον οργανισμό. Το αφέψημα των φύλλων της περιορίζει τις εσωτερικές και τις εξωτερικές αιμορραγίες, αλλά χρησιμοποιείται και για δυναμωτικό στο τριχωτό της κεφαλής. Πολλά σαμπουάν περιέχουν τσουκνίδα. Είναι ακόμα καλό διουρητικό, ενεργοποιεί την

Τις ψιλοκόβουμε. Ψιλοκόβουμε και τα κρεμμυδάκια. Τα ξανθαίνουμε όλα μαζί στο λάδι για δέκα λεπτά και τα ανακατεύουμε. Προσθέτουμε το τυρί, τα αυγά χτυπημένα και τέλος το σιμιγδάλι. Αλατοπιπερώνουμε και ρίχνουμε λίγο κύμινο. Απλώνουμε το πρώτο φύλλο σε λαδωμένο ταψί, ρίχνουμε τη γέμιση και σκεπάζουμε με το δεύτερο φύλλο. Αλείφουμε με λάδι την πίτα και την ψήνουμε μία ώρα στο φούρνο ή στη γάστρα εάν διαθέτουμε.

Βραστές τσουκνίδες με αυγά

Υλικά: Μισό κιλό βρασμένες τσουκνίδες και στραγγισμένες, Ελαιόλαδο, λίγο βούτυρο γάλακτος, 3 αυγά, αλατοπίπερο

Εκτέλεση: Σε ένα φαρδύ τηγάνι τσιγαρίζουμε στο λάδι και το βούτυρο τις βρασμένες τσουκνίδες, που έχουμε κόψει ήδη με το μαχαίρι σε μικρότερα κομμάτια. Ανοίγουμε τρεις τρύπες ανάμεσα στα χόρτα και ρίχνουμε σε κάθε μία από αυτές ένα αυγό. Χαμηλώνουμε τη φωτιά και αφήνουμε να ψηθούν τα αυγά, ενώ πασπαλίζουμε με αλάτι και πιπέρι φρεσκοτριμμένο. Σερβίρουμε αμέσως.

Τσουκνιδόσουπα

Υλικά: 1 κιλό τσουκνίδες, 2 κρεμμυδάκια φρέσκα ψιλοκομμένα, 2 πατάτες, 3 φλιτζάνια ζωμό κοτόπουλου, αλατοπίπερο, ελαιόλαδο, κρέμα γάλακτος, φρέσκο δυόσμο για γαρνιτούρα.

Εκτέλεση: Πλένουμε και βράζουμε τις τσουκνίδες για ένα τέταρτο μέσα σε λίγο νερό, το οποίο φυλάμε. Τις στραγγίζουμε και τις ψιλοκόβουμε. Σωτάρουμε λίγο το κρεμμυδάκι με το λάδι σε μία κατσαρόλα, προσθέτουμε το ζωμό από το κοτόπουλο και την πατάτα σε κύβους και βράζουμε μέχρι να μαλακώσει. Προσθέτουμε τις ψιλοκομμένες τσουκνίδες, αλατίζουμε και βράζουμε για άλλα 5 λεπτά. Με το μίξερ-ραβδί πολτοποιούμε τα χορταρικά μέσα στην κατσαρόλα. Εάν το μίγμα είναι πολύ πηκτό, το αραιώνουμε με το ζουμί από τα χόρτα. Προτού σερβίρουμε, ρίχνουμε λευκό πιπέρι και κρέμα φρέσκια. Η ίδια ακριβώς συνταγή ισχύει και για άλλες χορτόσουπες, όπως καρυτόσουπα, πρασόσουπα, κλπ.

Τσουκνιδόπιτα

Υλικά: Ένα κιλό τσουκνίδες, ½ κιλό φρέσκα κρεμμυδάκια, ½ κιλό τυρί φέτα τριμμένη, 2 αυγά, 3 κουταλιές σούπας σιμιγδάλι, αλατοπίπερο, ελαιόλαδο, κύμινο.

Για το φύλλο: Αλεύρι, χλιαρό νερό, λίγο ελαιόλαδο και αλάτι.

Εκτέλεση: Ανοίγουμε δύο φύλλα. Βράζουμε τις τσουκνίδες και τις στραγγίζουμε καλά.

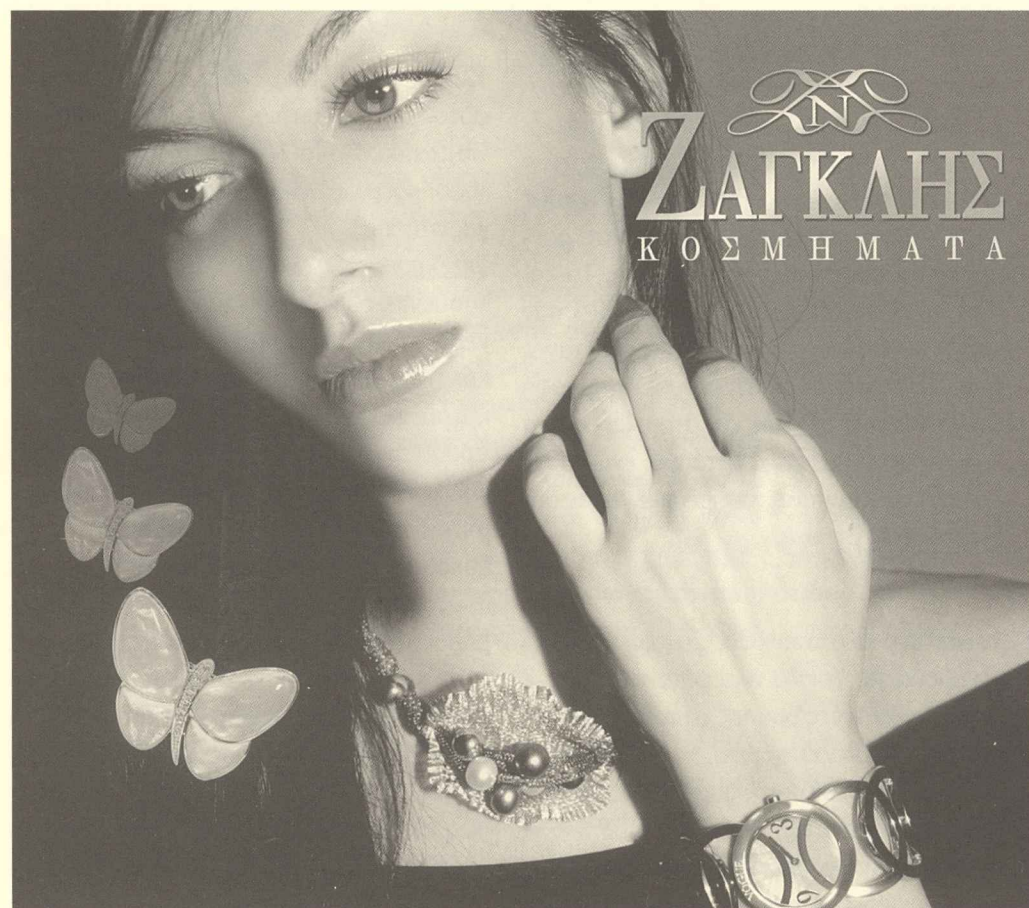
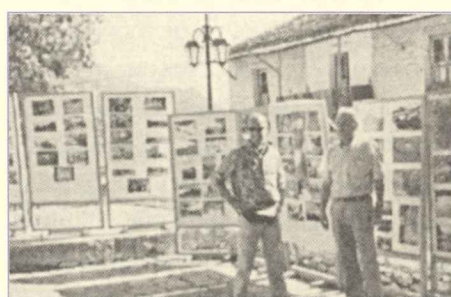
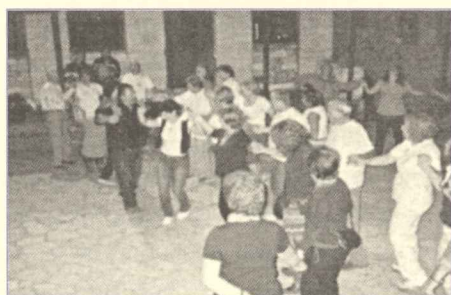
19η Φθινοπωρινή συνάντηση ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Στους ιστορικούς Καλαρρύτες επέλεξαν να εορτάσουν την 19η συνάντησή τους οι ορειβάτες και αναρριχητές της περιοχής. Οργανωτές ήταν πολλοί φορείς: Η Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβάσας-Αναρρίχησης, η Περιφέρεια Ορειβατικών Συλλόγων Δυτ. Ελλάδος και Ηπείρου, ο Ορειβατικός Σύλλογος Ιωαννίνων, και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων, με την ευγενική χορηγία της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ιωαννίνων.

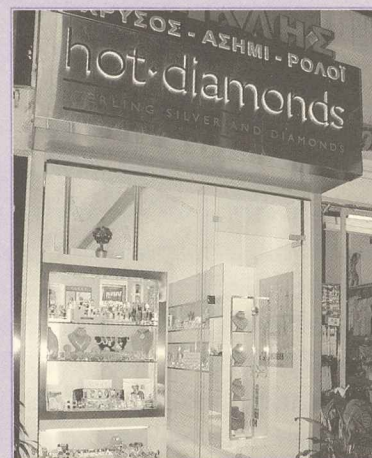
Η Συνάντηση ξεκίνησε με την υποδοχή των μελών των Συλλόγων από τον Γραμματέα της Περιφέρειας κ. Κων/νο Μπαρμπούτη το μεσημέρι του Σαββάτου 29 Σεπτεμβρίου 2007 και τη μεταφορά των ορειβατών στα δωμάτια των ξενώνων. Τότε άρχισε και η προετοιμασία της έκθεσης Ορειβατικής Φωτογραφίας, που οργάνωσε ο Γραμματέας σε πανό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων. Το απόγευμα έγινε ξενάγηση στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου Καλαρρυτών, ακολούθησε συνδιάσκεψη των Προέδρων και των εκπροσώπων των διαφόρων Ορειβατικών Συλλόγων στην αίθου-

σα συμβουλίων της Κοινότητας με τη συμμετοχή του αντιπροέδρου της Κοινότητας Καλαρρυτών Παύλου Μπαϊκούση και του κοινοτικού συμβούλου Αναστάσιου Γκογκάκη. Το βράδυ έγινε παράθεση δείπνου στους παραβρισκόμενους από την Κοινότητα των Καλαρρυτών στις δύο ταβέρνες του χωριού, Ζάγκλη και Αρλέτου. Δόθηκαν αναμνηστικά διπλώματα από τον Γραμματέα της Περιφέρειας σε προέδρους και συντελεστές, βραβεία σε ορειβάτες και συλλόγους και η βραδιά τελείωσε με γλέντι στην πλατεία του χωριού συνοδεία παραδοσιακών οργάνων.

Την Κυριακή, μετά το πρωινό στην πλατεία, που αποτελείτο από τσάι του βουνού και ψωμί, προσφορά της Κοινότητας Καλαρρυτών, έγινε πεζοπορία προς το Συρράκο με επιστροφή και πάλι στην πλατεία των Καλαρρυτών, όπου απονεμήθηκαν αναμνηστικά διπλώματα στους προέδρους των συλλόγων. Η 19η Συνάντηση Ορειβατών τελείωσε με όλους να είναι ευχαριστημένοι από την άψογη οργάνωση και την επιτυχία της.

Αγίου Μελετίου 10, Αθήνα

Ερμού 4, Μαρούσι

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ... ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ... και ΑΛΛΑ ΝΕΑ

ΝΕΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Με νέα εμφάνιση, νέο αέρα και πιο σύγχρονο προφίλ κυκλοφόρησε το 126ο φύλλο της πολιτιστικής έκδοσης του Πατριωτικού Συνδέσμου Καλαρρυτών *Η ΠΙΝΔΟΣ*, Καλαρρυτιώτικα Νέα. Πολύ θετικό βήμα είναι και η δημοσίευση της ιστοσελίδας του συλλόγου, που περιμένει τους επισκέπτες της για on line συζητήσεις. Τα ηπειρωτικά έντυπα των διαφόρων τοπικών συλλόγων ανά την χώρα δείχνουν την μεγάλη ανάγκη επικοινωνίας, που όλοι έχουμε και το τεράστιο συναισθηματικό απόθεμα που χαρακτηρίζει όλα τα τέκνα της Ηπείρου. Οι ρίζες των Ηπειρωτών είναι τόσο βαθιά χαραγμένες στην ψυχή τους, που δεν κόβονται όσο και μεγάλη να είναι η απόσταση από τη γη των παππούδων. Το ευτύχημα είναι, ότι κάθε τόσο αλλάζει χέρια η διαχείριση των εντύπων και περνά στις νεότερες γενιές, με νέα έμπνευση, νέο ζήλο και νέες ικανότητες! Ελπίζουμε, ότι κάθε ηπειρωτικό έντυπο θα μπορέσει, όταν έρθει η κατάλληλη στιγμή, να ανανεωθεί και να απευθυνθεί δυναμικά στις νέες γενιές, που τόσο πολύ τις έχει ανάγκη η Ήπειρος!

I.K.K.

ΝΕΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ευχαριστούμε τους φίλους και πατριώτες που στήριξαν οικονομικά την εφημερίδα μας.

Από την Αθήνα: οικογένεια Μαργαρίτας Αβραμιώτου, Αλεξπούλου Αθανασία, Βογιάρου Απόστολος, Βογιάρου Χρήστος και Άννα, Γκογκάκης Γιώργος, Ζαφειρίου Ελένη, Κοταρέλας Παύλος, Κωνσταντίνου Ιωάννα, Κωσταρίδη Βάσω, οικογένεια Θέμιδος Κατσαβάκη, Κατσαβάκη Μαριάννα, Μέλλιος Κωνσταντίνος, Μέλλιου Ιφιγένεια, Μπακαγιάννης Βασίλης, Μπριάκου Θεοδώρα, Παπακώστα Αντιγόνη, Σακούλα Βασιλική, Στούμπης Βασίλης, Στούμπης Γιώργος, Στούμπη Καλλιόπη, Φασούλας Σπύρος, Χωριανπούλου Γεωργία.

Ακόμα οι: Γκογκάκης Σωτήρης του Πέτρου, από Ανατολή Ιωαννίνων, Μπισδάκης Δημήτρης, από Ιωάννινα, Μπισδάκης Κώστας, από Παραμυθιά, Μποτσώλης Σπύρος, ιερέας, από Ιωάννινα, Μπακαγιάννης Μάκης από Άρτα, Πατούνης Απόστολος από Κέρκυρα, Μπακαγιάννης Παντελής από Λάρισα.

Συνέχεια από τη σελ. 6

Τα σμάλτα των ηπειρωτών χρυσοκών, πρόσθεταν στα κοσμήματά τους μια λαϊκή νότα, χαρούμενη και πολύχρωμη, που σε συνδυασμό με τις άλλες τεχνικές έδινε εξαιρετικής αισθητικής κοσμήματα ταιριαστά με τις πολύχρωμες τοπικές φορεσιές της κάθε περιοχής. Σήμερα η τέχνη του σμάλτου έχει σχεδόν ξεχαστεί και ελάχιστοι την αναζητούν πια. Σπουδαίοι πολιτισμοί σε διάφορες εποχές, ωστόσο, την ανέβασαν σε μεγάλα καλλιτεχνικά ύψη και δεν αποκλείεται να επανέλθει μια μέρα με νέες ιδέες και εφαρμογές στην αργυροχρυσόχοϊ ή στη ζωγραφική σε μέταλλο.

Ευχές για το 2008

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ ΣΑΣ ΕΥΧΕΤΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΤΟ ΝΕΟ ΕΤΟΣ 2008. ΠΑΝΤΑ ΜΕ ΑΣΒΗΣΤΟ ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ, ΑΣ ΠΟΡΕΥΟΜΑΣΤΕ ΜΕ ΕΙΡΗΝΗ, ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ.

Ευχές για τα Χριστούγεννα και το νέο έτος λάβαμε από τους φίλους της έκδοσής μας

- ♦ Τον Υφυπουργό ΠΕΧΩΔΕ κύριο Σταύρο Καλογιάννη
- ♦ Τον Πρόεδρο της Κοινότητας Καλαρρυτών και το Κοινοτικό Συμβούλιο
- ♦ Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανθεσσαλικού Συλλόγου Καλαρρυτινών «ΟΙ ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ», το οποίο μας echάρισε και μία όμορφη εικόνα του Αγίου Νικολάου.
- ♦ Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πατριωτικού Συνδέσμου Καλαρρυτών «Η ΠΙΝΔΟΣ», το οποίο μας echάρισε ένα ημερολόγιο του 2008.

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους φίλους πατριώτες και ανταποδίδουμε τις ευχές.

Συνέχεια από τη σελ. 10

Ο τουρισμός στο κεφαλοχώρι μας τα τελευταία χρόνια ανθεί, ακμάζει. Σε αυτό βοήθησε η οδική σύνδεση με τα Γιάννινα και με τη Θεσσαλία, που τώρα ολοκληρώνεται. Οφείλουμε να υπογραμμίσουμε ότι ο δρόμος Ιωαννίνων-Καλαρρυτών είναι ασφαλτοστρωμένος, αλλά σε ορισμένα σημεία στενός, δεν περνά λεωφορείο. Καλό είναι να γίνουν οι διαπλατύνσεις, όπου χρειάζονται και στο τμήμα του συνοικισμού Κηπίνας, νέα χάραξη επάνω από τον οικισμό, πριν θρηνήσουμε θύματα.

Το κεφαλοχώρι μας διαθέτει πολλούς ξενώνες, άριστη υποδομή υψηλών προδιαγραφών. Εκεί ο επισκέπτης θα βρει καθαρά δωμάτια, καθαρά σεντόνια, λουτρό με ζεστό νερό, γενικά μία γνήσια Ελληνική παραδοσιακή ατμόσφαιρα έβρα και πάνω από κάθε προσδοκία. Ακόμη θα βρει ένα ζεστό μοσχοβολισμένο, καλομαγειρεμένο πιάτο σε λογική τιμή. Κοντά σε όλα αυτά θα χαρεί το αυθεντικό πνεύμα εξυπηρέτησης. Δεν είναι τυχαίο, που επισκέπτες μας έγιναν οι καλύτεροι μόνιμοι φίλοι του χωριού μας όλο το χρόνο!

Οι ανακαινίσεις, οι παρεμβάσεις, επισκευές, βελτιώσεις των σπιτιών πολλαπλασιάζονται χρόνο με το χρόνο και γίνονται με σεβασμό στην παράδοση και στα γνήσια στοιχεία του πολιτισμού μας. Όλο το χωριό είναι ένα τεράστιο εργοτάξιο. Στους δρόμους περνούν σωληνες ύδρευσης, τηλεφώνων και ηλεκτρισμού. Η σύγχρονη δημιουργία έργων πολιτισμού και υψηλής αισθητικής αξίας προσφέρουν την αύρα της προκοπής στις μέρες μας.

Οι παραπάνω λίγες πτυχές προκοπής του κεφαλοχωριού Καλαρρυτών της Πίνδου, που δεν είναι οι μόνες, αποτελούν την προσφορά των Καλαρρυτών στο τώρα, που σκάει σα ρόδι στο έμπα της νέας εποχής.

Ιωάννης Θεοχάρης, τ. Λυκειάρχης

Γράφτηκε... Λέχθηκε...

Σαπούνι Κέρκυρας στο Τόκιο

Ένα θέμα που έχει κατά καιρούς απασχολήσει τις αθηναϊκές εφημερίδες, είναι το περίφημο Σαπωνοποιείο Πατούνη στην Κέρκυρα, του πατριώτη μας Απόστολου Πατούνη.

Παραθέτουμε αποσπάσματα από το άρθρο του Πέτρου Στεφανή στην εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», που δημοσιεύτηκε στις 20 Νοεμβρίου 2007, για να υπενθυμίσουμε, ότι η προσπάθεια που κάνει ο φίλτατος πατριώτης μας Απόστολος Πατούνης έχει αναγνωριστεί από όλους και είναι παράδοξο να έχει «κολλήσει» η αναγνώριση του σαπωνοποιού ως διατηρητέου στο Υπουργείο Πολιτισμού. «Επιμένω να φτιάχνω πράσινο σαπούνι, γιατί προσπαθώ να διατηρήσω την παράδοση, συνεχίζω την οικογενειακή ιστορία μας που μετρά 157 ολόκληρα χρόνια: είμαι η πέμπτη γενιά σαπωνοποιών της οικογένειάς μου! Οι ηλικιωμένες κυρίες που έρχονται σήμερα και το αγοράζουν, έπαιρναν και παλαιότερα από τον πατέρα μου. Όλες, όπως λένε, το προτιμούν για τη «μοσχοβολιά» του!».

Για να αφοσιωθεί στο οικογενειακό σαπωνοποιείο άφησε στην άκρη, εδώ και μία δεκαετία και το δίπλωμα του μηχανολόγου μηχανικού. Κόντρα στα μεγαθήρια, τις σύγχρονες βιομηχανικές μονάδες, στα 48 του σήμερα ο κ. Απόστολος Πατούνης δεν το βάζει κάτω και επιμένει παραδοσιακά. «Το 1850 ο προπαππούς μου, ο Απόστολος Πατούνης, ξεκίνησε με τον ξάδερφό του, τον Μπαζάκη, μία βιομηχανία αρχικά στη Ζάκυνθο κι από το 1891 στην Κέρκυρα. Ασχολήθηκαν με το φθινό, παραδοσιακό σαπούνι μπουγάδας, είδος πρώτης ανάγκης για κάθε σπίτι. Αργότερα, όταν στη δεκαετία του '60 τα συνθετικά απορρυπαντικά μας έκαναν πολύ μεγάλη ζημιά κι όλες οι παραδοσιακές σαπωνοποιίες εξαφανίστηκαν, μείναμε μόνο εμείς εδώ», περιγράφει.

Εδώ και επτά χρόνια η φήμη της οικογένειας Πατούνη ξεπέρασε τα σύνορα. «Δεν είμαι καθόλου καλός μπιζνεσμαν, αλλά είναι το προϊόν μας από μόνο του καλό, οι πελάτες μας έρχονται και μας βρίσκουν, όχι εμείς. Σήμερα εξάγουμε το 70% και πλέον της παραγωγής μας στην Ιαπωνία, ενώ τα προϊόντα μας φτάνουν και στην υπόλοιπη Ευρώπη –στην Αθήνα πωλούνται μόνον σε δύο φαρμακεία. Έχουμε υποστήριξη και από τους ντόπιους, όχι όμως και από τα σουπερ-μάρκετ. Πλέον, όπως λένε και οι πελάτες μας, νιώθουν τη διαφορά και στην αίσθηση, υπάρχει σταδιακά μία τάση φυγής από τα επιβαρυνμένα με πρόσθετα αφρόλουτρα. Το παλιό το σαπούνι το ζητά και πάλι η αγορά. Προσωπικά, κάθε φορά που βλέπω μια γιαγιά να μου λέει “δώσε μου ένα κιλό σαπούνι για μπουγάδα”, νιώθω μεγάλη ηθική ικανοποίηση. Όλοι αναγνωρίζουν την αξία του και για αυτό ποτέ δεν διαπραγματεύονται την τιμή του. Ελπίζω, τουλάχιστον, να με ακολουθήσουν στο μέλλον επαγγελματικά και οι δύο ανήλικοι, για την ώρα, γιοί μου».

Άλλωστε και ο πατέρας του, που είχε σπουδάσει χημικός μηχανικός, δεν σταμάτησε ποτέ να φτιάχνει το παραδοσιακό σαπούνι. «Παρόλο που η ζήτησή του είχε φτάσει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, είχε μία δυσκολία να ξεφύγει από αυτό που είχε μάθει, ενδεχομένως έναν ρομαντισμό. Τον έχω κι εγώ σήμερα σε πολύ μεγάλο βαθμό, για μένα η δουλειά αυτή είναι πρώτα από όλα συναίσθημα», εξηγεί στα «ΝΕΑ».

Σήμερα, με τη σύζυγό του και τρεις υπαλλήλους παράγουν ετησίως τριάντα με σαράντα τόνους σαπωνιών. Παλαιότερα, στα φόρτε του, ο παππούς του έβγαζε έως και διακόσιους τόνους το χρόνο! «Παρασκευάζουμε πραγματικό, όχι δήθεν, παραδοσιακό πράσινο σαπούνι. Αυτό, δηλαδή, που ξεχωρίζει από το βιομηχανικό για τα υλικά του, τη φυσική, χωρίς καθόλου πρόσθετα πρώτη ύλη του. Το σαπούνι μας παρασκευάζεται με πολύ κόπο. Την ώρα που όλα σήμερα γίνονται αυτοματοποιημένα, εμείς εξακολουθούμε να το φτιάχνουμε στο χέρι, όπως ακριβώς πέρασε από γενιά σε γενιά», περιγράφει.

ΜΙΚΡΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Στην πλατεία Σαρόκου, στο κέντρο της Κέρκυρας, το σαπωνοποιείο του Απόστολου Πατούνη έχει ανοιχτές τις πόρτες του στο κοινό για οργανωμένη ξενάγηση, προσελκύει μαθητές, φοιτητές, αλλά και ...ψαγμένους τουρίστες. Το ιστορικό κτίριο όπου στεγάζεται είναι ένα από τα ελάχιστα δείγματα κερκυραϊκής βιομηχανικής αρχιτεκτονικής. Η ανάγκη να κριθεί το κτίριο διατηρητέο, έχει από καιρό τώρα τριαντίζει στο Υπουργείο Πολιτισμού με τα απαραίτητα έγγραφα. Θυμίζουμε ότι το ιστορικό κτίριο είναι από τα ελάχιστα εναπομείναντα δείγματα κερκυραϊκής βιομηχανικής αρχιτεκτονικής και διατηρεί αναλλοίωτο τον εξοπλισμό του από τα τέλη του 19ου αιώνα. Όπως τονίστηκε και από την έκδοσή μας στο τεύχος αρ. 15 και στο ειδικό αφιέρωμα, το θέμα αυτό έχει απασχολήσει τη Διεθνή Επιτροπή για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς (TICCIH), της οποίας το ελληνικό τμήμα είναι απολύτως σύμφωνο με την ανακήρυξη του κτιρίου ως «διατηρητέο», γιατί πληρεί όλες τις προδιαγραφές.

Σημεία πώλησης των προϊόντων ΠΑΤΟΥΝΗ στην περιοχή της Αθήνας:

- Φαρμακείο Βαχλιώτη, Μπότη, Λεωφόρος Θησέως 3, Νέα Ερυθραία, τηλ. 210 8133983
- Φαρμακείο Οικονομάκη, Σταδίου 5, τηλ. 210 3235967
- Κατάστημα «Οι δρόμοι της ελιάς», Αγίας Φιλοθέης 14-16, Πλάκα, τηλ. 210 3252177

Γράφτηκε... Λέχθηκε...

ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΙΣΙΟΔΟΞΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΑΡΤΑΣ

Στην ηπειρώτικη εφημερίδα *Το Βουργαρέλι* συναντήσαμε άρθρο της κας Μαίρης Στεφάνου με τα νέα της μη κερδοσκοπικής εταιρείας Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας Ορεινής Άρτας «Τα Τζουμέρκα», που δραστηριοποιείται στην ομώνυμη περιοχή.

Μία ομάδα επιχειρηματιών από τα περισσότερα χωριά των Τζουμέρκων συνέστησε αυτήν την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία που θα ασχολείται με την προώθηση του αγροτουρισμού στην περιοχή των Τζουμέρκων. Μέλη της εταιρείας είναι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις ξενώνων, ενοικιαζόμενων δωματίων, εστιατορίων με τοπική κουζίνα, παραδοσιακά καφενεία, βιοτεχνίες, καταστήματα πώλησης τοπικών προϊόντων και επιχειρήσεις εναλλακτικού τουρισμού από τους Καλαρρύτες, το Βουργαρέλι, το Αθαμάνιο, τα Θεοδώριανα, τη Μεσούντα, την Κυψέλη, τα Άγναντα, τον Καταρράκτη, τη Γέφυρα Πλάκας, Αεμορράχη, Κρουονέρι, Φτέρη και Ροδαυγή. Πρόεδρος του **Τοπικού Συμφώνου (Τ.Σ.)** είναι η κ. Σταυρούλα Καραβασιλή.

Πρώτη σημαντική κίνηση της εταιρείας ήταν η έκδοση ενός εντύπου-οδηγού, όπου μέσα σε 80 σελίδες παρουσιάζονται οι επιλογές που θα έχει ο επισκέπτης, καθοδηγούμενος μέσα από χάρτες στους συγκεκριμένους προορισμούς, δηλαδή στα Τζουμερκοχώρια, δίνονται στοιχεία για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, καταγράφονται οι εναλλακτικές δραστηριότητες, που μπορούν να γίνουν, προτείνονται διαδρομές, δίνονται χρήσιμα τηλέφωνα και περι-

γράφονται οι δυνατότητες της κάθε αγροτουριστικής επιχείρησης.

Το **Τοπικό Σύμφωνο** μετείχε στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Τοπικών Συμφώνων Ποιότητας, στη Σιάτιστα Κοζάνης (8-10/10/2007), στην 23η Διεθνή Έκθεση Τουρισμού PHILOXENIA στη Θεσσαλονίκη (1-4/11/2007), στην ημερίδα Δημιουργία Δικτύων για Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη στην Πτολεμαίδα (14/12/2007) και στην 3η Έκθεση Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στη Φλώρινα (14-16/12/2007) παρουσία και του Υπουργού Ανάπτυξης κ. Χρήστου Φωλία.

Η εκ περιτροπής εναλλαγή του τόπου συνάντησης των επιχειρηματιών που συμμετέχουν, θα δώσει την ευκαιρία σε όλους να προσφέρουν φιλοξενία στους συνεργάτες-συναδέλφους τους και να γνωρίσουν όλοι τους χώρους δραστηριότητας του κάθε μέλους. Στόχος είναι να ανταλλάγουν εμπειρίες και να γίνουν τα Τζουμέρκα μία ενιαία περιοχή. Επόμενη παρουσία του Τ.Σ. θα είναι στα Ιωάννινα στις 28-1-08, στην 9η Συνάντηση Επιχειρήσεων Αγροτουρισμού.

Ελπίζουμε όλες αυτές οι σημαντικές πρωτοβουλίες να βοηθήσουν την προβολή των χωριών της περιοχής μας, αλλά και τους επαγγελματίες να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις, να βελτιώσουν τις επιχειρήσεις και τις υπηρεσίες τους και να δώσουν κίνητρα σε άλλους για να τολμήσουν νέες δραστηριότητες και να συσπειρωθούν σε συλλογικά σχήματα δράσης.

Ι. Κ. Κ.

Έγνοια για τα βουνά

Τα όρη και τα λαγκάδια παίρνουν μέσα στο 2008 τα μέλη του Ελληνικού Δικτύου Friends of Nature για την Αειφορία και τη Βιωσιμότητα, τα οποία διοργανώνουν επτά μεγάλες περιβαλλοντικές εκδηλώσεις σε όλη τη χώρα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

► Ημερίδα για τη βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών όγκων στην Κατερίνη.

► Εκδήλωση για τη διεθνή προβολή του Ψηλορείτη.

► Επιστημονικό συμπόσιο για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένου σχεδίου βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής της λίμνης Καϊάφα-Ζαχάρας-Ολυμπίας.

► Δημερίδα για την αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών όγκων Κισάβου, Μαυροβουνίου στο πλαίσιο της διεθνούς προβολής της περιοχής, για το βραβείο Landscape of the Year.

► Ημερίδα για τη διαχείριση των υδάτινων οικοσυστημάτων της Αιτωλοακαρνανίας.

► Ημερίδα για τη διαμόρφωση σχεδίου προτάσεων για τη βιώσιμη διαχείριση του Αισθητικού Δάσους της Τιθορέας και του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού.

► Εκδήλωση για την προστασία και ήπια διαχείριση των φυσικών οικοσυστημάτων Χελμού-Βουραϊκού.

Το Δ.Σ. του Δικτύου αποτελείται από τους Μάκη Σταύρου, πρόεδρο, Χαρίλαο Ερμεϊδη, αντιπρόεδρο και τα μέλη Αλέκα Ράπτη, Λουκά Παπαγεωργίου, Βασίλη Μακατό, Γιώργο Κιλτίδη, Γιώργο Λελεδάκη, Δημήτρη Βαγγέλη, Κρυσταλία Μακατού.

Η ανακοίνωση προέρχεται από το φύλλο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ της 27-1-2007.

Ι.Κ.Κ.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ για τα πρόβατα της Αγίας Παρασκευής

Με λύπη πληροφορηθήκαμε από το γείτονα και φίλο Παντελή Μπακαγιάννη, ότι λανθασμένα γράψαμε στο προηγούμενο φύλλο της Φωνής των Καλαρρυτών πως υπάρχει ακόμα το ιστορικό κοπάδι προβάτων της Αγίας Παρασκευής και ότι από αυτό προσφέρονται τα σφάγια στη μνήμη της Αγίας. Την πληροφορία μας είχε δώσει η θεοσεβής γερόντισσα Κατίνα Ζάγκλη, που σίγουρα έλπιζε ότι τα αγιασμένα εκείνα πρόβατα δεν θα στέρευαν ποτέ. Ας είναι. Τελείωσε και αυτός ο ωραίος μύθος για τους Καλαρρύτες! Ας

ζήσουμε λοιπόν με την πεζή αλήθεια, ότι κοπάδι της Αγίας Παρασκευής δεν υπάρχει πια κι ότι το γεύμα με τα ψητά αρνιά στο λιβάδι είναι δωρεά του εκάστοτε πατριώτη που το αναλαμβάνει. Σίγουρα, η προηγούμενη εκδοχή ήταν πολύ πιο ρομαντική και ιδιαίτερη για το χωριό και είναι κρίμα, που δεν ισχύει πια. Όσο για εκείνους που αναλαμβάνουν τα έξοδα και την οργάνωση τέτοιων υψωμάτων και εθίμων, μπράβο τους και πάλι!

Χειμώνιασε. Χιόνια πολλά
στα κορφοβούνια πέφτουν,
Ρεύουν τα φύλλα των κλα-
ριών ξισκιώνουν τα λογγάρια
θολώνουν οι νεροσυρμές, οι
βρύσες κρουσταλλιάζουν
κι οι τσελιγγάδες κουβαλούν
στους κάμπους τα κοπάδια.
Ο Μάμαλης απ' τ' Άγραφα
στη Λεπενού τα πήγε,
ο Θάνος τ' Ασπροπόταμου,
του Μαλακάση ο Μπάρδας
κατέβηκαν για χειμαδιό
στον κάμπο του Τρικκάλου,
την Αλασσώνα edιάλεξε του
Σμόλκα ο Χατζημπύρρος,
ο Κάγκαλος του Ζαγοριού
στο Λούρο ξεχειμάζει,
του Κουρμουλιάσα ο Τσέλι-
γκας, ο Γάκης ο Ψαλίδας,
της Βαλαώρας τα ζερβά τα
βοσκοτόπια πήρε.
Εημέρωνε πρωτοχρονιά.
Στην στάνη του Ψαλίδα
συμμαζωγμένοι πιστικοί ξε-
νύχιζαν στον γέννο,

Κι είχαν τον γέννον όψιμο, κι
ήταν μεγάλη η στάνη.
Το μεσονύχτι μοναχά πήραν
καιρό για δείπνο,
κι απόδειπνα στ' αχύρινο,
στο τουρλωτό καλύβι,
τετραδιπλώσαν τη φωτιά
μ' ασφάκες με παλιούρια.
Μες στην κορφήν ο τσέλιγ-
γας σε στοιβανιές ξαπλώθη.
Και διπλοπόδι οι πιστικοί
περίγυρα εκαθήσαν,
ο τσέλιγγας αναρωτάει αρα-
δαριά καθέναν:
-Πόσες απόψε γέννησαν;
-Σαράντα, λάλα Γάκη.
-Κ' είν' όλα Λάμπη, ζωντανά;
-Βγάλε μονάχα πέντε.
-Διπλάρια;
-Δέκα
-Ισιάσαμεν. Τα ζωντανά βυ-
ζαίνουν;
-Πίνουν σα δυομηνίτικα.
-Έχουν οι μάνες γάλα;
-Ως τα χορτάρια οι πλιότε-
ρες τα σέρνουν τα μαστάρια.

-Λιψές δεν είναι;
-Κι αν είναι, βυζαίνουν στα
τσαγγάδια.
-Με τα τσαγγάδια σήμερα
ποιός ήταν;
-Ο Γιαννίκας.
-Με τα ψιμάρνια;
-Ο Ζάγιανος.
-Με τα γαλάρια;
-Ο Νάσης.
-Με τα μηλιόρια;
-Ο Θόδωρος.
-Και με τα στέρφα;
-Ο Χίτας.
-Ο Λούκας που είναι;
-Για κλαρί.
-Επήγε αργά;
-Πολλιώρα.
-Ζαβολαούδα! Εδιάλεξε κι
αυτός καιρόν απόψε,
με τέτοιον άγριο δρόλοπα
να νυχτοπαραδέρνει...

*Απόσπασμα από ποίημα του
Κώστα Κρυστάλλη*